

KASDIEN

SVEIKINA MERO ĖJIMĄ BRAZILIJAI Į NAUDĄ KUBA—PAVYZDYS KALTINA PREZIDENTĄ

Vašingtono miestas rugpjūčio 27 dieną laukia titaniškos darbo žmonių demonstracijos už darbą, taiką ir laisvę. Kiek yra žinoma, demonstracijai stropiai ruošiasi pažangių organizacijų sąjūdžiai, profsąjungos, atskirų miestų piliečiai. Demonstracijos organizatoriai sako, jog į demonstraciją iš įvairių šalies vietų suplauks mažiausia pusė milijono žmonių.

Gausią delegaciją į demonstraciją ruošiasi pasiųsti čekagiečiai. Delegacijai vadovauti sutiko pats miesto meras Harold Washington. Pažangių nuotaukų Čikagos miesto piliečiai šį mero ėjimą sveikina.

•••
Brazilija tarpnacionaliniams imperialistiniams bankams prasiskolinusi iki ašų. Laimė, kad anais metais JAV buvo paskelbusios Tarybų Sąjungai grūdams parduoti embargo. Brazilijos žemės ūkio produktams atsidarė Tarybų Sąjungoje rinka, kad ir paskendus skolose, dar šiaip taip laikosi.

Neseniai Maskvoje vėl lankėsi apie 70 stambiausių Brazilijos biznierių tartinis dėl naujų prekybos sutarčių su TSRS. Pasak delegacijos vadovų, perspektyvos plėsti prekybą su socializmo šalimi šviešėja, ypač, kai JAV embargo "užleido" Brazilijos grūdams Tarybų Sąjungoje rinką.

•••
Lygiai prieš 30 metų išizibė Kubos revoliucijos kibirkštis, kai liepos 26 dieną revoliucionierių grupė, vadovaujama Fidel Castro, užatakavo Moncada garnizoną. Įsiliepsnojus revoliucijai, nors ėmė laiko, bet Kubos liaudis išsilaisvino iš JAV korporacijų išnaudojimo ir bankų remiamos Batistos diktatūros.

Nūdien Kuba, einanti socializmo keliu, yra žymiausia šalis Lotynų Amerikoje. Ji yra pavyzdys nualintoms Centro Amerikos ir viso kontinento šalims, kad nusikračius imperialistinio jungo atsiveria bile šaliai naujas šviesus gyvenimas, nešantis laimę tautai.

Buržuazinė komercinė spauda mažai žinių duoda iš socialistinio pasaulio, o dar mažiau duoda iš šalių, pradėjusių žengti socialistiniu keliu.

Paimkime tokias šalis kaip Azijos Pietryčiuose Vietnamą, Laosą, Kampučiją, Afrikoje Angolą, Etiopiją, Mozambiką, Lotynų Amerikoje Kubą, bei kitas šalis, spurdančias atsikratyti neokolonizmo, buržuazinėje komercinėje spaudoje žinių apie jas vargiai ar priskaitytumėm už grašį.

Buržuazinė komercinė spauda bijo rašyti apie socialistinį kelią pasirinkusias šalis, kuriančias ekonominiu ir nacionaliniu atžvilgiu laisvą

VILNIAUS VALSTYBINIO ŽIRGYNO HIPODROME IVYKO RESPUBLIKINĖS JOJIMO VARŽYBOS

A. Gylio nuotraukoje: Žirgai hipodrome takė.

Sudundėjo į hipodromo taką eiklių žirgų pasagos, ir ilga vora išsirikiavo paradii varžybų dalyviai — raiteliai, važnyčiotojai su savo kinkiniais. Suplazdėjo pakelta varžybų vėliava. Po parado buvo demonstruojami grynakraujai žirgai: žiūrovus sužavėjo Vilniaus valstybinio žirgyno škotiškas ponis, žemaičių, arabų veislių žirgai, nenustygo prieš tribūną Žagarės valstybinio žirgyno Hanoverio veislės, Nemuno valstybinio žirgyno trakėnų veislės, Sudavijos valstybinio žirgyno anglų grynakraujai ristiškai.

O hipodromo vejoje jau rikiavosi su kinkiniais važnyčiotojai — jiems specialioje rungtyje reikėjo pademonstruoti sugebėjimą valdyti žirgus siauroje aikštelėje.

Tačiau daugiausia susidomėjimo susilaukė žirgų lenktynės. Jose buvo išbandomi dvejų, trejų ir ketverių metų žirgai. Raiteliai rungsi dėl LTSR žemės ūkio ministerijos, Nemuno, Sūduvos, atsiveikinimo prizų ir dėl svarbiausio šių

Ką parodė embargas

Per 16 mėnesių, kol galiojo Amerikos embargas grūdų pardavimui Tarybų Sąjungai, amerikiečių fermerių nuostoliai viršijo \$3 bilijonus. O visos JAV ekonomikos nuostoliai sudarė \$22 bilijonus.

gyvenimą, kad jų pavyzdžiu nepasiektų kitos ekonominiai neišsivysčiusios, imperializmo teriojamos šalys.

•••
Netgi ir buvęs prez. Jimmy Carteris kaltina prez. Reagano administraciją, kad ji Salvadore remia kruviniausią režimą šiame žemyne. Taipgi kaltina ir patį prez. Reagana, kad jis lošia "vadovaujančią rolę", bandydamas nuversti Nikaragvoje Sandinistų valdžią.

Gi kalbant apie pasirinktą Henry Kissingerį, kaip vadovą Lotynų Amerikos reikalams komisijos, daug kas atsimeina, kad Kissingeris lošė rolę Kambodžios bombardavimui, kad Kissingeris lošė rolę nuvertimui demokratiškai išrinkto Čilėje prezidento Salvador Allende.

S. J. Jokubka

metų varžybose respublikos prizo, kuriuo buvo apdovanojami raiteliai, nugalėję jojimo trimečiais žirgais lenktynėse. Jų distancija — 2400 metrų. Respublikos prizą iškovojė Vilniaus valstybinio žirgyno jorkas Dalius Boguševičius, lenktyniavęs kumele Mintis, antroji vieta šiose lenktynėse atiteko jo komandos draugui Jonui Germanavičiui, trečioji — Nemuno valstybinio žirgyno jorkiui Edmundui Marčinskui.

Daugiausia taškų įvairiose rungtyse surinkusi Žagarės valstybinio žirgyno komanda buvo apdovanota LTSR žemės ūkio ministerijos pereinamąja taure.

Specialiais prizais buvo apdovanoti ir jauniausi varžybų dalyviai: Sudavijos valstybinio žirgyno jorkikė Vilija Majauskaitė ir Nemuno valstybinio žirgyno jorkikas Kostas Gaigalas. Jiems — po dvylika.

Geriausiu varžybų raiteliu pripažintas Žagarės valstybinio žirgyno jorkikas Vincas Juknys.

Viktoras Armalis

Prarasta 310,000 darbo vietų.

Jeigu iki embargo paskelbimo apie 69 procentus importuojamų grūdų Tarybų Sąjunga gaudavo iš JAV, tai 1981 metais jų dalis sumažėjo iki 23 procentų. Už tai grūdų tiekimai iš Vakarų Europos šalių Amerikos embargo laikotarpiu padidėjo beveik keturis kartus.

1979 metais Tarybų Sąjunga importavo kviečių iš Lotynų Amerikos tik už 13.4 mil. rublių, o 1981 metais — už 426 milijonus. Kukurūzų importo iš Lotynų Amerikos šalių vertė 1979 metais prilygo 130 milijonų rublių, o 1981 metais — 883 milijonus. Sojos tiekimai iš šio regiono padidėjo 20 kartų.

Nenuostabu, kad 1982 metų spalio mėnesį prez. Reaganas buvo priverstas pasiūlyti parduoti Tarybų Sąjungai 3 kartus daugiau grūdų, negu buvo numatyta 1975 metų TSRS-Amerikos grūdų sutartyje. J. S.

— Gary, Ind., bedarbiai netoli miesto rotušės įsteigė palapinių miestelių protestui prieš nedarbą.

SIONIZMAS— TAIKOS IR PAŽANGOS PRIEŠAS

Prieš sėsdamas rašyti šias eilutes, aš dar kartą perverčiau G. Zimano brošiūrą "Sionizmas: ideologija ir praktika". Jame yra įrašas, kurį skaitė tik man artimi žmonės: "Brangiam draugui E. Zeifui, senam ir užsigrūdusiam antisizionistui iš pačios jaunystės".

Man nesunku įsivaizduoti sionistų veiklą Vakaruose. Aš pats mačiau juos veikiančius. Tai buvo ketvirtąjo dešimtmečio antroje pusėje buržuazinėje Lietuvoje. Aš mačiau iš arti "kairiuosius" sionistus. Jie kvietė žydų darbo žmones nedalyvauti kovoje prieš fašizmą. Jie buvo streiklaužiai per darbininkų streikus. Jie manė, kad žydų darbo žmonės neturi kovoti kartu su lietuvių darbo žmonėmis už savo teises.

Gera prisimenu ir kraštutinius dešiniuosius sionistus (jie dabar Izraelio valdžioje). Jie tada vilkėjo rudus marškinius. Dažnai maršruodavo tratant būgnams, mosuodavo ilgais pagaliais. Jie atvirai mušė "savuosius" — žydų antisizionistus. Visa tai buvo ne atskirų žmonių ar netgi grupių išpuoliai. Tai buvo elgesio norma, sionizmo praktika.

Tačiau žydų darbo žmonės kartu su lietuviams, vadovaujami Lietuvos Komunistų partijos, aktyviai kovojo prieš fašizmą. Šioje kovoje ir aš dalyvavau. Aš sionistus visada laikiau ir laikau žydų priešais ir visada buvau ir esu prieš tuos, kurie tapatina sionistus su žydais. Tai daro arba patys sionistai, arba antisemitai. Ir pridėdu: gyvenimas parodė, jog žydų klausimą pajėgus išspręsti tik socializmas.

Aš pritariu pasiūlymui sukurti Antisizionistinę tarybinės visuomenės komitetą, nes žinau, jog sionistai nepasikeitė ir prieš juos reikia kovoti, nes sionizmas sudaręs pavojingą sandėrį su reakcinėmis viso pasaulio jėgomis, pirmiausia su JAV imperialistais.

Elijošius Zeifas
Lietuvos TSR nusipelnęs žurnalistas

DĖL ISPANIJOS ĮSTOJIMO Į NATO

Per artimiausius 18-20 mėnesių Ispanijoje bus surengtas visuotinis referendumas, kurio metu turi būti atsakyta į klausimą — ar ji liks NATO bloke, ar ne. Kaip pažymi

informacijos agentūra EFE, šį terminą žurnalistams pranešė Ispanijos vyriausybės pirmininkas Felipe Gonsalesas jo oficialaus vizito į JAV metu.

Agentūra primena, kad į Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją Ispanija įstojo 1982 metų gegužės mėnesį, tačiau dėl plačios opozicijos šalies dalyvavimui bloke įsijungimo į NATO karinę organizaciją procesas nutrauktas iki referendumo.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50;
Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00;
foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Šovė kaip sena muškieta atgal

Prez. Reaganas anais metais buvo rimtai užsimojęs sutrukdyti dujotiekio Sibiras-Vakarų Europa statybą. Buvo net paskelbęs embargo neparduoti Tarybų Sąjungai technikos šio dujotiekio statybos darbams. Bet niekas iš to neišėjo. Vakarų Europoje sąjungininkai šiai prez. Reagano užmačiai pasipriešino ir buvo beveik supykstą ant Amerikos, kad prezidentas juos nori pajungti savo amerikietiškomis naftos korporacijoms, kad energiją pirktų iš jų, o ne iš TSRS.

Pagal susitarimą tarybinės dujos nutiestais vamzdžiais iš Sibiro į Vakarų Europą turi pradėti tekėti 1986 metais. Tačiau, kaip pasirodo, pradės tekėti metais anksčiau. Ir metais anksčiau pradės tekėti dėl to, kaip sako TSRS naftos ir dujų ministras A. P. Veseley, kad prez. Reaganas buvo paskelbęs prieš dujotiekio statybą embargo. Girdi, dujotiekio statybos darbininkai užgirdė apie prez. Reagano embargo sukruoto dirbti kaip reikiant, kad embargo ne tik nepakenktų statybai, o ir baigti ją anksčiau. Sukruoto ir Tarybų Sąjungos sunkiosios pramonės kai kurios įmonės gaminti technika dujotiekio statybai, geriausi inžinieriai atėjo talkon dujotiekio statybininkams.

Jeigu pirm paskelbimo embargo vamzdžių klojikai buvo japoniški, itališki ir keletas amerikietišku caterpiliarų, tai po embargo paskelbimo pradėjusius šiuos nusidėvėti pakeitė tarybiniai klojikai. Kitokią techniką taip pat ėmė pakeisti savo gamybos technika, ypač turbinas, kurias TSRS fabrikai pradėjo gaminti nė truputį neprastesnes už užsienyje gamintas.

O kiek visokios kitokios technikos šio dujotiekio statybai reikia, tenka tik įsivaizduoti, kai yra klojama 2,300,000 vamzdžių, 50 colių storumo, ir kai vamzdžių linijos tenka prakišti per apačią 800 upių ir kai kurių gana didelių, kaip per apačią Volgos, Kamos, Dniepro ir kitų! Dujotiekioje vien tik suvirinimų linija bus 2,100,000 metrų, o kaip žinia, metalas nesuvirinamas degtukais, o reikia komplikuoatų suvirinimui aparatų. O kiek dar grioviams vamzdžių klojimui reikia žemės išrausti buldozeriais ir kitokiomis mašinomis bei automatiškais kastuvais. Palei visą dujotiekį reikia pastatyti 40 kompresorių stočių, kurių 17 pradės veikti šiemet, o kitos 23 kitais metais.

Kasmet dujotiekio iš Sibiro į Vakarų Europą atitekės 29.5 bilijono kubinių metrų natūralių dujų. Į Vakarų Vokietiją iš šios srovės bus nukreipta 10.5 bilijono kubinių metrų, po 8 bilijonus į Prancūziją ir Italiją, 2.5 bilijono į Austriją ir 0.5 bilijono į Šveicariją. Šios degamos dujos suks šių šalių pramonės mašinas ir dešimtims tūkstančių darbininkų bus darbų. Tarybinės dujos, minėtų šalių ekonomiką pakels kaip ant mielių, atpalaiduos nuo priklausomybės amerikietišku daugnacionalinių naftos bei energetikos korporacijų.

Amerikos žurnalistai Lietuvoje

Maskvoje ir Leningrade vyko Jungtinių Amerikos Valstijų ir Tarybų Sąjungos dienraščių redaktorių susitikimas, kuriame buvo nagrinėjami karo grėsmės mažinimo klausimai, taipgi buvo kalbama apie kelius didinti savitarpio pasitikėjimą tarp JAV ir TSRS tautų. Pasibaigus susitikimui JAV laikraščių redaktoriai ir leidėjai išsiskirstė pakeliauti po Tarybų Sąjungą. Kai kurie jų vyko į Kijevo, kiti į Tbilisį, o dar kiti į Tarybų Lietuvą.

Į Lietuvą buvo atvykę Maine valstijos laikraščių "Press Herald" ir "Evening Express" atsakingasis redaktorius Steven Railis, Massachusetts valstijos laikraščių "Cape Cod Times" redaktorius William Breiskis, "Jackson Newspaper" redaktorius Donald Sharp, "Patriot Ledger" redaktoriaus pavaduotojas Bernard Kofis. Svečiai pabuvojo Vilniuje, Kaune, Trakuose, susitiko su Lietuvos žurnalistais Lietuvos TSR žurnalistų sąjungoje.

Laikraščio "Tiesos" apžvalgininkas Vilius Kavaliauskas su kai kuriais svečiais turėjo pokalbį. Iš svečių pasisakymų davėsi suprasti, nors svarbiausiu dienos klausimu žurnalistams yra — karo ir taikos klausimas, bet taipgi labai svarbu, kad per spaudą, kaip tarybinę, taip amerikietiška, būtų stiprinamas savitarpio tautų supratimas. Ir kaip "Jackson Newspaper" redaktorius D. Sharp pažymėjo, štai kodėl JAV ir TSRS spaudos atstovų susitikime buvo susitarta keistis žurnalistais, laikraščių straipsniais.

Apie JAV-TSRS santykių būklę papasakojo Massachusetts laikraščio "Patriot Ledger" redaktoriaus pavaduotojas Bernard Kofis. Jis kalbėjo apgailėstaudamas, kad šiuo metu tarp JAV ir TSRS vyrąja įtempimas. Ir jo nuomone, tai nenormalus reiškinys. Bet, girdi, nors ne visi Jungtinių Valstijų piliečiai apie JAV-TSRS savitarpio santykius galvoja vienodai, bet vis dėlto, dauguma yra optimistai, ypač žurnalistai.

Kiti kalbėjo kitais klausimais.

Apie Lietuvą gražiu žodžiu kalbėjo Massachusetts laikraščio "Cape Cod Times" redaktorius William Breiskis. Jis sakė, jog jiems visiems paliko gilų įspūdį Tarybų Lietuvos miestų grožis, žmonių tvarkingumas, svetingumas. Toliau jis sakė, kad jie visi lankosi Tarybų Sąjungoje pirmą kartą ir galvoja, jeigu dauguma amerikiečių turėtų tokią galimybę, santykiai tarp JAV ir TSRS būtų kur kas normaliesni.

Sventa teisybė, dauguma amerikiečių neturi galimybių lankytis Tarybų Sąjungoje, dar labiau galimybės sumažėjo, kai prez. Reaganas uždraudė tarybiniam lėktuvams skraidyti į JAV.

2

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

TEISIA BRAZILIJOS KOMUNISTUS

San Paulo miesto karinės justicijos organai nutarė pradėti 67 Brazilijos komunistų partijos narių, jų tarpe Brazilijos komunistų partijos CK generalinio sekretoriaus Ž. Diaso bylos teisminį nagrinėjimą. Jie kaltinami tuo, kad praėjusių metų gruodžio mėnesį mėgino sušaukti Brazilijos komunistų partijos VII suvažiavimą.

SLEPIA NUSIKALTĖJ

Kanados valdžia atsisako išduoti Olandijai karinį nusikaltėlį Jakubą Leitensą, kurį Olandijos teismas nuteisė 20 metų kalėti už bendradarbiavimą su nacistais ir dalyvavimą antifašistų žudynėse.

Celbėdamasis nuo teisingo atpildo, Leitensas 1945 metais pabėgo į Kanadą ir šiuo metu dėsto botaniką Britų Kolumbijos provincijos universitete Vankuveryje.

RUOŠIA AGRESIJĄ PRIEŠ ANGLĄ

Rasistinis Pretorijos režimas ruošia naują plataus masto agresiją prieš Angolos Liaudies Respubliką, pareiškė MPLA — darbo partijos CK politinio biuro narys ALR gynybos ministras Padro Naria Tonja.

Kalbėdamas Bengelos mieste masiniame mitinge jis nurodė, kad šiuo metu Angolos pietų pasienyje taip pat Pietų Afrikos kariuonos okupuojamose Kunenės provincijos rajonuose sutelkti dideli Pietų Afrikos Respublikos kariuomenės kontingentai.

DARO SPAUDIMĄ JAPONIJAI

Amerikos diktatas grubus kišimasis į Japonijos vidaus reikalus. Taip kvalifikuojamas tas faktas, kad JAV kongreso senato ginkluotųjų pajėgų komisija pritarė įstatymo projektui, kuriuo Pentagonas ipareigojamas sekti, kaip sudaromas Japonijos karinis biudžetas. Pagal šį neregėtą įstatymo projektą, kuris nusiūstas tvirtinti senatui, JAV gynybos ministerija, nurodo laikraštis "Asahi" turi reguliariai raportuoti Vašingtono įstatymų leidėjams, ką daro Japonija karinė-

DAUG PRISIDĖJO KOVAI UŽ TAIKA

Prie tautų kovos už nusiginklavimą, tarptautinį saugumą ir bendradarbiavimą aktyvinimo labai prisidėjo birželio 26 d. Čekoslovakijos sostinėje įvykusi pasaulinė asamblėja "Už taiką ir gyvybę, prieš branduolinį karą". Šis didžiausias taikingų jėgų forumas, kuriame dalyvavo maždaug 3 tūkstančiai antikarinė organizacijų ir judėjimų pasiuntinių iš 132 šalių, parodė jų bendrą susirūpinimą žmonijos likimu, ryžtą sustabdyti pavojingą tarptautinės padėties raidą, užkirsti kelią branduolinei katastrofai.

Šešias dienas vyko atviras ir vaisingas dialogas, kuriame dalyvavo įvairių politinių ir filosofinių įsitikinimų žmonės. Jis padėjo asamblėjos dalyviams geriau suprasti vienas kitą, suvokti tikrąsias karo pavojaus šaltinius. Visų žemųjų pasiuntinių kalbose buvo griežtai pasmerktos avantiūristinės militaristinės užjūrio strategų doktrinos, pavojingi planai dislokuoti Vakarų Europoje naujas Amerikos branduolines raketas.

Pagal asamblėjos programą vykusiuose susitikimuose buvo pateikta daugelis konkrečių pasiūlymų, kuriais siekiama gerinti tarp-

je srityje, kokių ginklų ji turi pirkti, koks turi būti jos karinis biudžetas.

ATKAKLUS PASIPRIEŠINIMAS

Britanijos profsąjungos atkakliai priešinasi konservatorių vyriausybės ketinimui paskandinti radioaktyviausias atliekas Atlanto vandenyne šiaurės rytų dalyje, netoli Ispanijos ir Portugalijos krantų. Jos paragino jūreivius, uostų darbininkus nekrauti ir netransportuoti pavojingo krovinio — 4,300 tonų nuodingųjų medžiagų.

Profsąjungos pareikalavo, kad vyriausybė paskelbtų 12 metų moratoriumą radioaktyviųjų atmatų išmetimui ir kruopščiai ištirtų visus padarinius aplinkai, kurių turi nuodingosios medžiagos.

SUSIDOROJA SU POLITINIAIS KALINIAIS

Irano kalėjimuose toliau susidorojama su patriotais, įkalintais be teismo, praneša savaitraštis "Jumanite dimanš", remdamasis informacija, kurią jis gavo iš Teherano, Šiauriniame Teherano pakraštyje esančiame Evino kalėjime kankinamas mirė Irano liaudies partijos (TUDE) CK narys Gagikas Avanesianas. Prieš kelias savaites sužinota, kad analogiškoms aplinkybėmis mirė kitas TUDE vadovas — Hasanpuras Tabrizis.

NEDARBAS VAKARŲ BERLYNE

Vakarų Berlyno vokiečių profsąjungų susivienijimo pirmininkas M. Pagelsas kritikavo miesto senato politiką, dėl kurios vis daugėja bedarbių tarp jaunimo. Jis nurodė, kad, profsąjungų duomenimis, šiuo metu neturi darbo apie 50 tūkstančių vaikinių ir merginų iki 25 metų amžiaus. Tai žymiai viršija oficialius miesto valdžios duomenis.

IVESTA KOMENDANTO VALANDA

Kolumbijos Buenaventuros uostamiestyje įvesta komendanto valanda. Šios priemonės valdžia ėmėsi po streikuojančių uostininkų įnirtingų susirėmimų su policija, kuri mėgino sutrukdyti surengti ten protesto mitingą prieš profsąjungos aktyvistų atleidimą. Gatvės mūšiuose sužeisti 22 žmonės.

TRUMPAI

— Agrikultūros sekretorius milijonierius John Block su žmona pats nuvyko į maisto produktų supermarketą pasitikrinti, kiek keturių asmenų šeimai per savaitę reikia išleisti maistui.

Vilnis, 1983 rugpjūčio 18

GYVUOJA NUO 1903 METŲ

Tie, kas šiomis dienomis užsuka į LTSR revoliucijos muziejų, būtinai sustos prie ekspozicijos, kuri čia įrengta TSKP įkūrimo aštuoniasdešimtmečio proga.

"Bolševizmas, kaip politinės minties srovė ir kaip politinė partija, gyvuoja nuo 1903 metų". Šiais Vladimiro Lenino žodžiais atveriamas ilgo ir sunkaus partijos kelio paveikslas. Jis supažindina su pagrindiniais istorijos etapais, susijusiais su marksistinės partijos Rusijoje pirmtakais, partijos gimimu.

Devynioliktojo šimtmečio Rusijoje smarkiai besivystantis kapitalizmas pagreitintai formavo naujas visuomenės klases — proletariatą ir buržuaziją. Tarp jų kylantys prieštaravimai aštrino klasinę kovą.

Iš ekspozicijos žvelgia pirmųjų nelegalių darbininkų sąjungų organizatorių ir vadovų veidai. "Pietų Rusijos darbininkų sąjungai" vadovavo E. Zaszjvskis, o "Rusų darbininkų Šiaurės sąjungai" — V. Obnorskis ir S. Chalturinas. Jų programą galima nusakyti žodžiais: darbininkų išlaisvinimas — jų pačių pareiga. Tai atsispindėjo šių sąjungų įstatuose ir programose, kurių fotokopijas matome stenduose.

Tie, kas seniai nebesklaidė mokyklinio istorijos vadovėlio, žvelgdami į stendus prisimins to meto Rusijos darbininkų streikus ir maišius kurių viršūnė — 1885 metais Orechovo-Zujeve įvykęs streikas Morozovo fabrike, kuriame dalyvavo apie 5 tūkstančius darbininkų.

Tai buvo epocha, kai, anot V. Lenino, intensyviausiai darbavosi revoliucinė mintis. Šių žodžių patvirtinimui — ekspozicijos stende idėtas Rusijos žemėlapis. Žvelgdami į jį matome, kad marksistiniai rateliai ir socialdemokratų grupės jau darbavosi Ukrainoje, Baltarusijoje, Lietuvoje, daugelyje Rusijos pramonės centrų. Šis etapas buvo

neišvengiamas ir labai svarbus besikuriančiai Rusijos socialdemokratijai, įsisavinančiai marksistinę pasaulėžiūrą. Kukliomis brošiūrėmis, nedidelėmis knygelėmis iš užsienio į Rusiją keliavo revoliucinė literatūra. Ekspozicijoje matome 1883 metais Ženevoje išleistą "Darbo išvadavimo" grupės leidinių kopijas: iš vokiečių kalbos išverstas F. Engelso knygas.

Marksistinės minties ir mokymo įsitvirtinimas Rusijoje neatskiriamai susijęs su Vladimiro Iličiaus Lenino vardu. Šiai temai paskirtas atskiras parodos standas. Jį atveria nuotrauka, įamžinusi gražius jaunos veidus — grupę Peterburgo "Kovos sąjungos darbininkų klasei išvaduoti" vadovų. Čia eksponuojami pirmieji V. Lenino veikalai — lenininės partijos pagrindų pagrindas ir neišsenkanti versmė. Žvelgi į standą ir matai, kokį minties milžiną turėjo mūsų partija savo kūrimosi kelyje. To meto V. Lenino knygos kritikavo, aiškino, mobilizavo, teikė viltį ir skatino.

Atskiras besikuriančios partijos etapas — 1900 metais pasirodžiusi "Iskra", "Iskros" kelias iš Leipcigoėjo per Lietuvą. Ji buvo Rusijoje perspausdinama, didvyriškų žmonių globojama ir platinama.

Leninui vadovaujant, "Iskros" redakcija paruošė marksistinės programos ir partijos įstatų projektus, idejiškai sutriuškino "ekonomizmą" ir suteikė vietinius partijos komitetus marksistiniu pagrindu. "Iskra" paruošė Rusijos Socialdemokratų Darbininkų Partijos II suvažiavimą. Suvažiavimas vyko 1903 metų liepos 30-rugpjūčio 23 dienomis Briuselyje-Londone. Toms dienomis aršioje kovoje su menševikais ir gimė marksistinė partija, atlikusi savo proletarinę misiją — paruošusi ir įvykdžiusi Spalio socialistinę revoliuciją. Ji gyvuoja jau 80 metų.

S. Giedraitytė

Knyga apie Vatikaną ir popiežius

1982 metais "Minties" leidykla išleido J. Grigulevičiaus knygą "Vatikanas. XX amžius".

Nors daug parašyta knygų apie katalikų bažnyčią, tačiau apie tuos, kurie vadovauja jai, — iki šiol tebėra "nežinoma žemė", apgaubta paslaptingumu. Vatikanas nuo seno griežtai laikomasi slaptumo įstatymo. Kas dedasi už "bronzinių vartų", gali žinoti tik nedaugelis — siauras popiežiaus patikėtinių ratas. Ypač slepiamas privatus popiežių gyvenimas. Kodėl taip daroma? Pagal bažnyčios doktriną Romos popiežiai yra ne eiliniai mirtingieji, o neklystantys dievo vietininkai žemėje. Taigi tikintiesiems piešiamas idealizuotas popiežiaus paveikslas.

Iš tikrųjų popiežiai — toli gražu ne šventieji. Jiems nesvetimos žmogiškos aistros ir "nuodėmės". Sunku nuslėpti visas tamsiąsias Romos bažnyčios valdovų veiklos puses. Tai ir aprašoma J. Grigulevičiaus knygoje; analizuojami per pastarąjį šimtmetį Vatikaną įvykę poslinkiai. Nušviečiamos popiežių religinės ir politinės veiklos pagrindinės kryptys. Autorius atskleidžia katalikybės krizę, parodo dvasininkijos pastangų bevaisiškumą siekiant sustiprinti katalikų bažnyčios įtaką šiuolaikinei visuomenei.

Knyga parašyta populiariu stiliumi, patenkina ne tik skaitytoja, kuri domina ideologinė kova, katalikų bažnyčios struktūrą ir katalikų Vilnis, 1983 rugpjūčio 18

veikla, bet ir šiaip smalsuolį.

Knygoje yra trys skyriai. Pirmajame "XX amžiaus išvakarės" aprašomas popiežiaus Pijaus IX gyvenimas ir veikla. Antrajame skyriuje "XIX ir XX amžių sandūroje" nušviečiamas popiežius Leonas XIII. Trečiajame, didžiausią skyrių, "XX amžiaus popiežiai", pradedamas Pijumi X ir baigiamas Jonu Povilu II.

Knygoje aprašyta 10 popiežių. Iš pirmo žvilgsnio atrodytu, kad jie panašūs, tačiau perskaitę pamatai, kad kiekvienas — individualybė ir kad kiekvieno iš jų gyvenimo kelias yra skirtingas.

Iki pat Jono XXIII laikų visų popiežių pontifikatą lydėjo praeikimai, pasmerkimai. Štai kaip į netikinčius savo požiūrį išreiškė Pijus IX: "Pirmiau pakarkite juos, o paskui pasimelskite". O koks "Šventas" ir "teisingas" Leono XIII enciklikos "Rezuzum novarum" teiginys: "Privatinė nuosavybė dievo duota ir šventa". Sunku patikėti, kad Pijus XI savo geriausias draugas laikė Musolinį ir Hitlerį! Net ir jo įpėdinis Pijus XII taip pat nepasmerkė Hitlerio, kuris žudė katalikiškąją Lenkiją. Po karo Pijus XII praeikė mokslą ir pažangą.

Dabartinio popiežiaus Jono Povilo II biografija dar nebaigta, tačiau ir jo valdyme yra nesėkmių. Antrasis Vatikanas susirinkimas nesujungė visų krikščioniškųjų religijų, nes

Bendras balansas — svarbi prielaida

Naujas Tarybų Sąjungos pasiūlymas palikti Vakarų Europoje tik tiek raketų, kiek jų turi Anglija ir Prancūzija yra svarbi prielaida išvesti iš aklavietės Tarybų Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų derybas Ženevoje. Vašingtone, Londone ir Paryžiuje buvo pareikšta, kad Tarybų Sąjungos pasiūlymas esąs "nepakankamas". Vakarų militaristų nuomone, "Maskva turi daryti didesnes nuolaidas". Kai kurie Vakarų veikėjai ėmė sukurti antitarybinę propagandą smagratį, melagingai tvirtindami, kad Anglijos ir Prancūzijos karinis potencialas esąs "silpnas".

Manau, kad verta kreiptis į faktus, kad galėtume susidaryti tikrą vaizdą.

Pirmausia reikia pasakyti, kad Anglijos ir Prancūzijos branduolinio ginklo potencialas yra svarbi NATO bendrojo arsenalo dalis, į kurią įeina trijų branduolinių valstybių — Amerikos, Anglijos ir Prancūzijos ginkluotė. NATO šalis turi 986, iš jų 723 Amerikos ir 263 Anglijos — Prancūzijos vienetus raketinės ir aviacinės branduolinės ginkluotės, kuri gali pasiekti Tarybų Sąjungos teritorijoje esančius objektus iš Vakarų Europos šalių teritorijų ir iš akvatorijų greta Europos. Šios ginkluotės veikimo spinduliai 1000-4500 km. Žodžiu, ja galima pasiekti TSRS teritorijoje esančius objektus beveik iki Uralo.

Dabar abiejų Vakarų Europos branduolinių valstybių potencialas sparčiai moderninamas, raketos apdirpinamos naujais užtaisais. Anglijos raketose "Poliaris" vietoj 3 montuojami 6 užtaisai (pakeitus "Poliaris", "Traidentais" bus 8-14 užtaisų). Prancūzijoje planuojama pakeisti raketas su vienabloke galvute į raketas su 7 užtaisais; ketinama 1990 m. turėti septynis atominis povandeninius raketnešius. Skačiuojant pagal užtaisus, Anglijos ir Prancūzijos raketos per vieną kartą gali pakelti: šiuo metu — 340 branduolinių užtaisų, 1985 m. — apie 600 daugiau kaip 130 megatonų galingumo užtaisų, o 1990 m. — beveik 1200 apie 170 megatonų galingumo užtaisų. Moderninant Anglijos — Prancūzijos branduolines priemones, abiejų valstybių arsenalas pagal branduolinių sprogmenų, pakeliamų vienu kartu, skaičius 1990 m. padidės daugiau kaip 3 kartus palyginti su šiuo metu.

Amerikos balistinės raketos "Traident-2", kuriomis planuojama apginkluoti Anglijos povandeninius raketnešius, praktiškai pasižymės tokiais pačiomis kovinėmis galimybėmis, kaip ir šiuolaikinės sausumoje bazuojamos tarpžemyninės

jos nepanoro paklusti katalikų popiežiumi.

Knyga įtikina, kad "šiuolaikinis bažnyčios tarnautojas visų pirma yra politikas, o tik po to ganytojas. Ir kuo aukštesnį postą jis užima, tuo labiau jį domina politika, o ne dvasiškieji reikalai".

Kaip bet kuri kita religija ir religinė organizacija, katalikybė ir katalikų bažnyčia, vadovaujama popiežiaus, nepadėjo geriau sutvarkyti visuomenės, augti dvasinei ir materialinei dirbančių ir išnaudojamų gerovei. Laimindamos labiausiai sustabarėjusias, atgyvenusias, negyvas socialines sistemas, pažiūras, sąvokas, teorijas ir papročius, jos tik stabdė ir tebestabdė pažangą.

K. Stirbys

balistinės raketos "MX". Tai bus pirmojo smūgio ginklas. Vien Anglija turės apie 900 nepaprastai tikslių užtaisų.

Kariniu požiūriu tokių raketų paskirtis, kovinės galimybės turi būti suprantamos kiekvienam bliviai mąstančiam žmogui: jos galės pasiekti objektus, esančius TSRS gilumoje.

Dėl Vakarų propagandos vaizduojamo Prancūzijos ir Anglijos branduolinio potencialo "silpnumo" galima pasakyti, kad iš duomenų susidaro išvada, jog Vakarai yra neteisūs. Anglijos ir Prancūzijos branduolinis potencialas, jo pagrindinė sudedamoji dalis — raketos yra galingos ir nukreiptos į Tarybų Sąjungą, kitas socialistines šalis. Vien iš Anglijos į Tarybų Sąjungą nukreiptų 192 raketų "Poliaris" branduoliniai užtaisai gali sukelti 3000 kartų galingesnį sprogimą už 1945 m. įvykdytą Hirošimoje.

Užtat suprantama, kodėl Tarybų Sąjungai būtina atsivelti į Anglijos ir Prancūzijos branduolinio ginklo arsenalą, kai skaičiuojamas bendras jėgų balansas Europoje.

A. Sinkevicius

SUIMTA NEONACISTŲ GRUPĖ

Austrijoje Graco policija suėmė neonacistų gaują, kuri griaudavo mieste ir jo apylinkėse paminklus antifašistams. Suimtuju tarpe — Vakarų Vokietijos teroristų organizacijos "Hofmano karinė sportinė grupė" narys Michaelis Vrošas.

Vrošo dalyvavimas Austrijos "ultru" akcijose — ne vienintelis įrodymas, kad Austrijos ir Vakarų Vokietijos neonacistai palaiko glaudžius kontaktus. Vienos prokuratūra dabar nagrinėja šešių kitų dešiniųjų ekstremistų, jų tarpe Vakarų Vokietijos piliečio Ekeharto Vailio, baudžiamąją bylą. Kartu su savo vienminčiais austrais jis praėjusių metų vasarą ruošė teroro aktus — bombų sprogdinimą Zalcburge ir Vienoje.

Pas vieną iš tardomųjų — austrų teroristą Atilą Baitšį buvo rasta užrašų knygutė su adresais ir telefonais, kurie nepalieka abejonės, kad veikia "Juodasis internacionalas", vienijąs įvairių šalių "ultras". O tyrimo metu paaiškėjo, kad neofašistai gaudavo dosnią finansinę paramą iš slapo fondo, kurį įsteigė neonacistų grupuotės "Nacionalinė amnestija" ir "Pagalbos nacionaliniams kaliniams draugija", laikraščio "Kurir" duomenimis, lėšos šiam fondui gaunamos iš Vakarų Vokietijos, JAV, Anglijos, kai kurių Lotynų Amerikos šalių.

Pažangioji Austrijos visuomenė reikią viltį, kad tiriant Grace suimtų dešiniųjų ekstremistų bylas iškils viešumon nauji tarptautinio "Rudojo kartelio" ardomosios veiklos faktai.

V. Ivanovas

TRUMPAI

— Su TSRS susitarta, kad TSRS iš Amerikos per penkerius metus pirs kasmet mažiausia po 12 milijonų metrinųjų tonų grūdų. Agrikultūros sekretorius J. Block susitarimą pavadino "a happy day for American agriculture".

— Buvęs senatorius George MacGovern sako, jog labai galimas daiktas, kad ir jis pasiskelbs demokratų partijos prezidentiniu kandidatu, nes šeši jau paskelbę esą "minkšti" prieš respublikonus.

E. Jurėnas. Žvejas; iliustracija A. Vienuolio apsakymui "Paskenduolė."

Vilniaus dailės parodų rūmuose veikia Lietuvos TSR nusipelnusio meno veikėjo, LTSR valstybinio dailės instituto docento Eduardo Jurėno jubiliejinė grafikos paroda.

Dailininkas — estampų, portretų ir iliustracijų kūrėjas. Socialinio, pilietinio ir internacionalinio skambesio darbuose E. Jurėnas gvildena opiausias žmogaus būties problemas, pagrindinę vietą skirdamas taikos temai. Jos ištakos betarpiškai siejasi su paties dailininko ir jo kartos išgyvenimais.

"Pasauliui — taiką!", "V. Borcherto kūrinių motyvais", "Pergalė", kitų ciklų kompozicijos aiškios, su natūraliai artimais vaizdiniais, sužetinėmis scenomis. Dalis jų turi alegorinę, simbolinę prasmę ir akcentuoja ciklų esminius idėjinius momentus. Šie kūriniai dažniausiai yra emocingiausi, meniškiausi.

Ciklams būdingas nuoseklumas, išsamus vaizdinis pasakojimas. Tas ypač būdinga ciklui "Sakmė apie Tarybų šalį". Parodoje eksponuojami šio ciklo darbai įtikinamai perteikia pagrindinę jo idėją. Juose pavaizduoti svarbiausi šalies istorijos etapai nuo Spalio revoliucijos pergalės iki kosmoso tyrimo. Cikle vyrauja optimistinės nuotaikos, taikaus, kuriamojo gyvenimo vaizdai. Prigesintus lakštų tonus keičia šviesios plokštumos, spalvoto oforto technika.

Išraiškingas lino raizynas "Motina". Tai apibendrintas senos moters paveikslas, kurios veide atsiskleidžia visas karo dramatiškumas. Šį alegorinį portretą papildė konkrečių žmonių, dalyvavusių ko-

Vilnis, 1983 rugpjūčio 18

vose už šalies laisvę, atvaizdai, sudarantys portretų ciklą "Jie kovojė už Tarybų valdžią".

Portretas E. Jurėno kūryboje užima svarbią vietą. Jis įamžino daugelį visuomenės veikėjų, kompozitorių, aktorių, rašytojų, kolūkiečių, darbininkų. Dailininką domina įvairių profesijų žmonės, jų tipažuose jis randa didelę charakterių ir nuotaikų įvairovę. Būtent šie bruožai būdingi parodoje pateiktiems akademiko K. Korsako, fizikos ir matematikos mokslų daktaro B. Grigelionio, sodininko J. Kriūkų, Klaipėdos uosto kapitono V. Pakalniškio, kompozitoriaus A. Rekašiaus ir kitiems portretams. Atskirą grupę sudaro gydytojų atvaizdai, kurie, kaip ir folklorinio spektaklio "Senovinės kupiškėnų vestuvės" dalyvių portretai, ateityje, matyt, bus pavadinti ciklu.

E. Jurėnas dešimtmetį dirbo Grožinės literatūros leidyklos (dabar — "Vaga") vyriausiuoju dailininku. Tuo metu jis pradėjo iliustruoti knygas, šį darbą tęsia iki šiol. Grafikas sukūrė J. Paukštelio "Kaimynų", B. Sruogos "Dievų miško", J. Marcinkevičiaus "Barono Ropo", V. Petkevičiaus "Apie duoną, meilę ir šautuvą", V. Žilinskaitės "Mano neapykanta stipresnė", A. Vienuolio "Paskenduolės" ir kitų leidinių iliustracijas.

Peizažas E. Jurėno lakštinėje grafikoje retas. Parodoje eksponuojama tik keletas peizažų: "Seni topoliai", "Žiema", "Pirmas sniegas". Dailininkas pasirenka tradicinius motyvus, išryškina lyrinę, ramią gamtos tekę. Peizažai dau-

AMŽIU SPALVOS

90 tūkstančių. Tiek eksponatų per 60 gyvavimo metų surinkta Šiaulių "Aušros" istorijos ir etnografijos muziejuje. Tų praėjusių laikų atributų galėjo būti ir daugiau, jei ne istorijos kolizijos, neaplenkusios ir pačio muziejaus. Štai per paskutinį karą, kai fašistiniai okupantai atėmė muziejaus patalpas, pražuvo trečdalis eksponatų, labiausiai nukentėjo archeologijos, liaudies meno rinkiniai. Tai, kas buvo taip nelengvai rinkta.

Lydimi ekskursijų vadovės Birutės Kielienės, einame nuo vieno eksponato prie kito. Vienuolika salių probėgšmais gali apžvelgti per valandą, tačiau čia, Šiaulių miesto ir Siaurės vidurio Lietuvos istorijos ir etnografijos ekspozicijoje, saugomi atributai žymi ilgą šimtmečių kelią. Iš pilkapių grįžę ietgaliai mena miesto pradžią XI amžiuje, medinės milžtuvė ir pienkoštė — baudžiamą... Medinis arklas. S. Daukanto skrynelė. Dvarininkų porcelianas. Šiaulių miesto savivaldybės 1923 m. kovo 11 d. raštas dėl "Aušros" muziejaus įsteigimo. Teisininko P. Bugailiško asmeniniai daiktai — šis žmogus buvo muziejaus įsteigimo iniciatorius, globojęs ir rėmęs jį visą gyvenimą. "Princesės Turandot" afiša, skelbianti, kad su šiuo 1931 m. rugsėjo 23 d. spektakliu gimė Šiaulių dramos teatras. Ir ginklai — kovai prieš pavergėjus kalavijuočius, caro priespaudą, vokiškąjį okupantą... Pirmąjį "Aušros" muziejaus fondą sudarė mėgėjų, kolekcionierių, kultūrininkų sunėtos kolekcijos — apie 400 eksponatų. Pirmoji ekspozicija rado prieglaudėlę praėjus tik penkeriems metams nuo įsteigimo, muziejus laikėsi visuomenės surinktais litaus.

1940 m. muziejus vienintelis iš provincijos buvo perimtas Mokslų akademijos žinion. Valstybė skyrė lėšas. Į muziejų pateko apie 800 meno kūrinių ir muziejinę vertę turinčių buitinių daiktų iš Šiaulių apskrities dvarų.

1959 m. buvo atidaryta pirmoji pastovi tarybiniais metais ekspozicija. Muziejus tapo tūkstančių žmonių traukos centru, įvairių kultūrinių renginių mieste ir rajone organizatoriumi.

Naują Rytą skelbęs J. Janonis Šiauliuose gyveno vos porą metų (1913-1915), tačiau tas neilgas laikas tapo jo revoliucinės brandos ir vaisingiausiu kūrybos laikotarpiu. Gyveno — įdomus sutapimas! — dabartinio muziejaus antrųjų rūmų kieme stovėjusiame name. Laikas nepermaidaujamas — to namo akmenys beliko, bet ties jais kas pavasarį poeto atminties žiedu pražysta seniausio muziejaus darbuotojo V. Vaitekūno sodinamos gėlės.

"Aušros" muziejus iš tiesų atminties namai, atminties tų, kurie gyveno prieš mus, gyveno dėl mūsų. Dabartis neegzistuoja be praeities, kaip ateitis neįsivaizduojama be dabarties.

Sakoma — viskas bijo laiko. Bet ir jo jėga nublanko prieš karo siautulį, pavertusį Šiaulius kone griuvusių krūva — 85 proc. miesto pastatų buvo sugriauta. Mačiau

giausia atlikti oforto akvatintos technika. "Tai mano pamėgtoji technika, — sako dailininkas. — Ji reiklė, nemėgsta atsitiktinumo". Šia technika, turinčia didels tonines išraiškos galimybes, sukurta dauguma E. Jurėno grafikos darbų.

Antanas Olbutas

muziejuje to košmaro nuotraukas. Ir čia pat — šiauliečių parašai po Stokholmo taikos atsišaukimu. Kad nepasikartotų tas griovimo košmaras, kad galėtume statyti namus, džiaugtis vaiko šypsena, tapyti paveikslus...

Šiaulių "Aušros" muziejus didžiuojasi savo dailės kūrinių ekspozicija. Joje pamatysime ir Vakarų Europos, senųjų Lietuvos dailės meistrų, ir geriausių respublikos dailininkų darbų. 1977 m. buvo atidaryti Šiauliuose Parodų rūmai — jie tapo vienu muziejaus pastatų. Su muziejaus direktoriumi E. Cicėnu apžiūrėdami šiuos puikius rūmus, mintimis nuklydome į praeitį, į 1876 m., kai Šiauliuose buvo atidaryta "Pirmoji žemės ūkio ir pramonės paroda". Įsisteigęs "Aušros" muziejus nuo pat savo veiklos pradžios tapo pagrindiniu parodų rengėju mieste. 1929 m. suruošė pirmąją parodą spaudos atgavimo 25 metų sukakčiai paminėti. Ejo laikas, kaupėsi patyrimas, įvairėjo parodų tematika, eksponavimo principai. Daugelis parodų eksponatų praturtino muziejaus fondus. Atkūrus Lietuvoje Tarybų valdžią, muziejuje buvo suruošta didelė teminė paroda "Darbo žmonių kelias į valdžią". Joje buvo eksponuojamos nuotraukos, plakatų, dokumentai, bylos, vėliavos. Šį unikali medžiaga buvo kaupiami seniai, dalį jos į muziejų perkeldavo iš teismo archyvo P. Bugailiškis, apygardos teismo darbuotojas. Gausią kolekciją sukaupe sargo J. Bagavičiaus šeima, kai muziejus buvo tapęs savotišku pagrindinės spaudos konspiraciniu sandėliu.

Dabar parodos Šiauliuose (daugumas — dailės) — įprastas dalykas, per metus šiauliečiai išvysta jų arti šimto. Muziejus rengia didesniąją parodų dalį.

Nuolatinės ekspozicijos, parodos, tai daugiau galimybių kontaktams su lankytojais. 1973 m. muziejų aplankė 75,369 žmonės, 1982 m. — 237,500. Muziejuje rengiami susitikimai su įžymiais žmonėmis, kultūros veikėjais, specialios aptarnavimo dienos — kai į muziejų atvyksta ekskursijos iš kolūkių, gamyklų, mokyklų, apžiūri fondus, ekspozicijas, parodas.

Muziejus savo sales atveria ir tradiciniams Šiaulių miesto renginiams kamerinės muzikos, senosios muzikos ansamblių koncertams.

Muziejus — ne vien sustojusio laiko saugykla. Jis — kultūros švietimo įstaiga, tarnaujanti šiandienos žmogaus poreikiams.

Juozas Mockus

TAIS METAIS

Prasiskleisdavo naktys lyg uždažgos, Prieš žaliuosius gamtos spektaklius, Ir pavasaris nešdavo uždamas Pevų tolin menkus tiltelius.

Nerimdavo kūtėse žaliosios — Gal jau diendaržin greitai varys? Inkilų įkurtuvinis alasas Atlapodavo gryčių duris.

Ir pakviesdavo lygmalos linmarkos Tiesa saulėn liaunus kakliukus. Ten, kur pirmos purienų akimirkos Tiesa saulėn liaunus kakliukus.

Visą dieną šviesa žemėn srūdavo Ant sodybų, kelių, vandenių, Ir tais metais, atrodo, nebūdavo Aukštaitijoj pilkų rudenių.

Jonas Strielkūnas

Panevėžio miesto centre įrengtas jaukus poilsio kampelis. Pustrečio hektaro ploto tvenkinį juosia betono takeliai, jame trykšta fontanas.
Nuotraukoje: Panevėžio tvenkinys. A. Dilio nuotrauka

Auga senieji linkmenys

Ežerų grandine atskirtame, Ažvinčių bei Labanoro sengirių apsuptame Aukštaitijos pakraštyje kelevių svetingai sutinka Linkmenų miestelis — vienas seniausių Rytų Lietuvos gyvenviečių. Jos pilis pirmą kartą paminėta vokiečių kronikose, aprašant 1373 metų grobišką Livonijos ordino antplūdį.

Nuo seno šiame krašte gyvena darbštūs žemdirbiai. Tik kalvotos dirvos šykščiai maitino valstietį. O ir žemės ne visiems užteko. Daugelis duonos pelnytis keliavę svetur.

Tarybiniais metais Linkmenų apylinkės valstiečiai susibūrė į du kolūkius — "Atžalyno" ir "Vilties". Išsiplėtė, išgražėjo senieji Linkmenys, šios apylinkės administracinis centras ir "Vilties" kolūkio centrinė gyvenvietė. Vakariniame miestelio dalyje, vaizdingose ežerų pakrantėse jau yra per 50 naujų daugiabučių ir vienbučių sodytinio tipo namų. Žemdirbių vaikai mokosi erdvioje dviaukštėje vidurinėje mokykloje, mažyliams baigiamas statyti vaikų lopšelis-darželis. Vietoje taip pat yra valgykla, parduotuvė, paštas ir kitos buitinės-kultūrinės įstaigos. Pagal socialinio vystymo planą dar numatyta pastatyti 100 gyvenamųjų namų, administracinį-kultūrinį centrą, įrengti didžiulį tvenkinį.

Nepertoliausiai nuo miestelio prieš kelerius metus iškilis 700 vietų karvidė. Jame sunkų gyvulių augintojų rankų darbą pakeitė mechanizmai. Šalia komplekso pastatytas didelis pašarų ruošimo cechas.

— Nors Linkmenų kraštovaizdis nuostabus, — pasakoja kolūkio pirmininkas, Lietuvos TSR nusipelnęs žemės ūkio darbuotojas Zigmą Gurskis, — bet žemės ekonominė vertė nedidelė. Mes kalvotas žemes pavertėme kultūrinėmis pievomis ir ganyklomis. Jų turime 1500 hektarų.

Beveik trisdešimt metų valstiečio sūnus Z. Gurskis vadovauja "Vilties" kolūkiui. Jo pastangų dėka

išugdyta daug puikių specialistų, mechanizatorių, gyvulininkystės darbuotojų, ūkis apsirūpinęs našia technika, garsėja produkcija Lietuvos žaliųjų karvių banda ir pavyzdine veislinių kiaulių ferma. Metinės pajamos artėja prie milijono rublių. Sumanų ūkio vadovą Tarybų valstybė apdovanojo Lenino ir "Garbės ženkle" ordinais.

Gražiai, kultūringai dabar gyvena šios atokios Rytų Aukštaitijos apylinkės žemdirbiai. Linkmenų zoniniuose kultūros namuose suburta keliolika saviveiklinio meno kolektyvų ir kūrybinių būrelių. Jų veikloje dalyvauja ne tik jauni, bet ir pagyvenę žmonės. Ūkio saviveiklininkai dažnai rengia vakarones, koncertus, išvykas į kaimyninius ūkius. Knygos mylėtojus aptarnauja dvi bibliotekos. Ūkis organizuoja žemdirbių ekskursijas po įvairias tarybines respublikas.

Irena Vedrickienė

KVIEČIA LATEŽERIS

Prie Ratnyčėlės, tykiai almančios į Nemuną per dzūkų girias, šalia seno Latežerio kaimo veikia Kauno medicinos instituto sveikatingumo ir sporto vasaros stovykla. Prieš du dešimtmečius medikai aptiko šį nuostabų gamtos kampelį. Tada stovyklautojai gyveno palapinėse, prausėsi ežere, valgi virėsi katiliukuose ant laužų. Vieta patiko, todėl buvo nutarta įsteigti ten nuolatinę poilsiavietę.

Bėgo metai, stovykla augo ir gražėjo. Iškilė jauki vasarnamių su visais patogumais kvartalas. Pastatyta valgykla, klubas. Ežere įrengtas plaukymo baseinas, veikia biblioteka. Įsigyta sporto inventoriaus, sukomplektuota valčių ir baidarių flotilė.

O aplink kiek akys užmato — miškai ir miškai. Kermušijos, Naujasodžio girios, turtingos grybų ir auogų, kitų vasaros gėrybių. Vilioja svaiginantis pušnų oras, skaid-

GRAŽU, KAI VISA ŠEIMA IŠVIEN

Mažeikių rajoniniuose kultūros namuose vyko Laižuvos apylinkės dienos renginiai. Parodoje gėrėtasi Augutės Tupikienės, Almos Zubienės, Birutės Lūžienės bei kitų moterų margaraščiais audiniais, dailiu siuvinėjimu, mezginiais.

— Ne jau šias lovatieses vyras išaudė? — stebėjosi būrelis lankytojų. Mat prie kelių lovatiesių prisegtame lapelyje buvo užrašyta S. Baranausko pavardė.

— Taip, austi išmokau dar vaikystėje. Augome trys broliai, sėters neturėjome, ir aš pasidariau geriausias mamos pagalbininkas, — šypsodamasis prisimena Simonas Baranauskas. — Pamėgau stakles visam gyvenimui.

Jauku Baranauskų namuose Laižuvoje. Kambarius puošia savo rankomis išausti baldų apdangalai, staltiesės, užuolaidos.

— Ne vien mano šis darbas, audžia visi namiškiai, — sako šeimininkas.

Baranauskai dirba aštuonmetėje mokykloje. Žmona Janina moko pradinukus, vyras rūpinasi, kad šilta būtų klasėse ir kabinetuose. Dukra Sigutė — aštuntokė,

o Ramutė jau paliko Laižuvą, mokosi Mažeikiuose. Ir mama, ir abi mergaitės įvaldžiusios sudėtingą, daug kantrybės reikalaujantį audimo meną.

— Dukros neblogą kraitį susikraus, — juokauja tėvas.

— Ramutė dar antroje klasėje mokėsi, kai dailius rankšluosčius išsiaušdavo. Juos nunešėm kartą į mokykloje surengtą parodą, o didelė rankdarbių mylėtoja Alma Zubienė niekaip nenorėjo patikėti, kad čia tokios mažylės darbas...

Gražus laižuviškės šeimos pomėgis. Pats S. Baranauskas septynetą metų dirbo namudininku Plungės "Minijos" meno dirbinių įmonėje, buvo ten įsidarbinusi ir žmona. Jiedu audė, dukros šeivas trynė... Dabar dirba vien savo malonumui. Pasitardami, gražesnių raštų paieškodami.

... Pykši senos staklės Baranauskų namuose. Jas padovanojo Simono motina, garsi Purplių kaimo audėja. Nagingos rankos audžia dailią lovatiesę, kurioje daugiau kaip trys tūkstančiai siūlų, ir į kiekvieną reikia įdėmiai žiūrėti...
Jonas Stankus

KAIMO SVEIKATOS APSAUGOS DARBUOTOJŲ PASITARIMAS

Politinio švietimo namų salėje įvyko respublikinis kaimo sveikatos apsaugos darbuotojų pasitarimas, kuriame aptarti aktualūs sveikatos apsaugos gerinimo, kaimo gyventojų sanitarinės kultūros ugdymo klausimai.

Įžanginiu žodžiu pasitarimą pradėjo Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas A. Cesnavičius.

Pranešimą apie sveikatos apsaugos darbuotojų uždavinius toliau gerinant medicinos pagalbą ir profilaktinį darbą kaime padarė Lietuvos TSR sveikatos apsaugos ministras J. Platūkis.

Pranešėjas ir diskusijų dalyviai apžvelgė respublikos sveikatos apsaugos laimėjimus ir uždavinius vykdančiam TSKP XXVI suvažiavimo, TSKP CK 1982 m. gegužės plenumo nutarimus, gerinant medicinos pagalbą kaimo gyventojams. Pirminė šios pagalbos grandis, kaip buvo pažymėta, sudaro felčerio-akušerio punktai, kaimo ambulatorijos. Pagal Lietuvos KP CK ir respublikos Ministrų Tarybos patvirtintą planą

respublikoje statomos naujo tipo kaimo ambulatorijos su trijų-keturių specialybių gydytojų kabinetais, vaistinėmis, butais medicinos personalui. Iki šio penkmečio pabaigos jau bus 80 tokių medicinos įstaigų. Iš viso ambulatorijų skaičius dabar viršija 200, felčerio-akušerio punktų — 1000. Gerėja ir rajonų centrinių ligoninių materialinė bazė. Tačiau būtina pasiekti,

pabrėžta pasitarime, kad visuose rajonuose dešimčiai tūkstančių gyventojų vidutiniškai tektų po 100 lovų ligoninėse, kad greitąją medicinos pagalbą kaimo gyventojams bet kuriuo paros laiku galėtų suteikti ne felčeriai, o ir gydytojai. Vis daugiau dėmesio kaimo gyventojų sveikatos problemoms darbuotojai.

Pasitarimo dalyviai priėmė kreipimąsi į visus kaimo sveikatos apsaugos darbuotojus.

Pasitarime dalyvavo Lietuvos KP CK sekretoriai V. Astrauskas, L. Šepetytis, respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko pavaduotoja L. Diržinskaitė, Lietuvos KP Kauno miesto komiteto pirmasis sekretorius V. Mikučauskas, Lietuvos KP CK Mokslo ir mokyimo įstaigų skyriaus vedėjas V. Baltrūnas, kiti vadovaujantys partiniai ir tarybiniai darbuotojai.

Iš "Tiesos"

rus ežerų vanduo.

Poilsiautojų čia laukia koncertai ir poezijos vakarai gamtos prieglobstyje, dainos prie laužų, turistiniai žygiai, sporto varžybos. Į svečius kviečiami saviveiklininkų kolektyvai iš Druskininkų, Varėnos, Gardino. Stovyklos garbės svečių knygoje yra liaudies poeto Justino Marcinkevičiaus, akademiško Zigmo Januškevičiaus, kitų žinomų žmonių įrašai.

Dabar instituto sveikatingumo ir sporto syovykla Latežeryje pripažinta viena geriausių Tarybų šalyje. Joje per vasarą pailsi daugiau kaip pusė tūkstančio instituto dėstytojų ir studentų. Kelialapio kaina grynai simbolinė. Pagrindines lėšas stovyklos išlaikymui skiria profsąjunga.

Tokias stovyklas turi visos respublikos aukštosios mokyklos. Jos isikūrusios gražiausiose Lietuvos kampeliuose, tarp girių ir miškų, prie jūros, upių ir ežerų.

Z. Mikalauskas

NUOTRAUKOJE: Senieji Vilniaus bokštai ir modernūs namai.

M. Baranausko nuotrauka

Vilnis, 1983 rugpjūtio 18

Namai nuo konvejerių

Tarybų Lietuvos kaime keleivio dėmesį patraukia statybų gausumas. Auga didžiuliai ūkiniai pastatai, gyvenamieji namai. Pastarieji į kaimą atvežami iš Alytaus namų statybos kombinato, liaudyje vadinamo "namų fabriku".

Didelis fabrikas — užima 16 hektarų plotą. Šešiose mechanizuotose kombinato įmonėse gaminamos mineralinės vatos ir medžio plaušo plokštės, stalių dirbiniai ir kita produkcija. Specialiais konvejeriais ji keliauja į skydinių namų gamyklą, kur virsta lengvais ir patogiais naudoti surenkamų namų elementais su įmontuotais langais ir durimis. Dabar kas pusantros valandos nuo konvejerių nuimamas surenkamas vienbutis namas.

Kombinate gaminami namai patenkina bet kokį skonį. Lietuvos statybos ir architektūros mokslinio tyrimo instituto specialistai paruošė skydinių konstrukcijų, iš kurių galima montuoti apie 200 skirtingos architektūros namus. Juose yra visi miestieški patogumai. Dvieju ir trijų, keturių ir penkių arba šešių kambarių name yra erdvi virtuvė, sandėliukai, rūsys, kitos pagalbinės

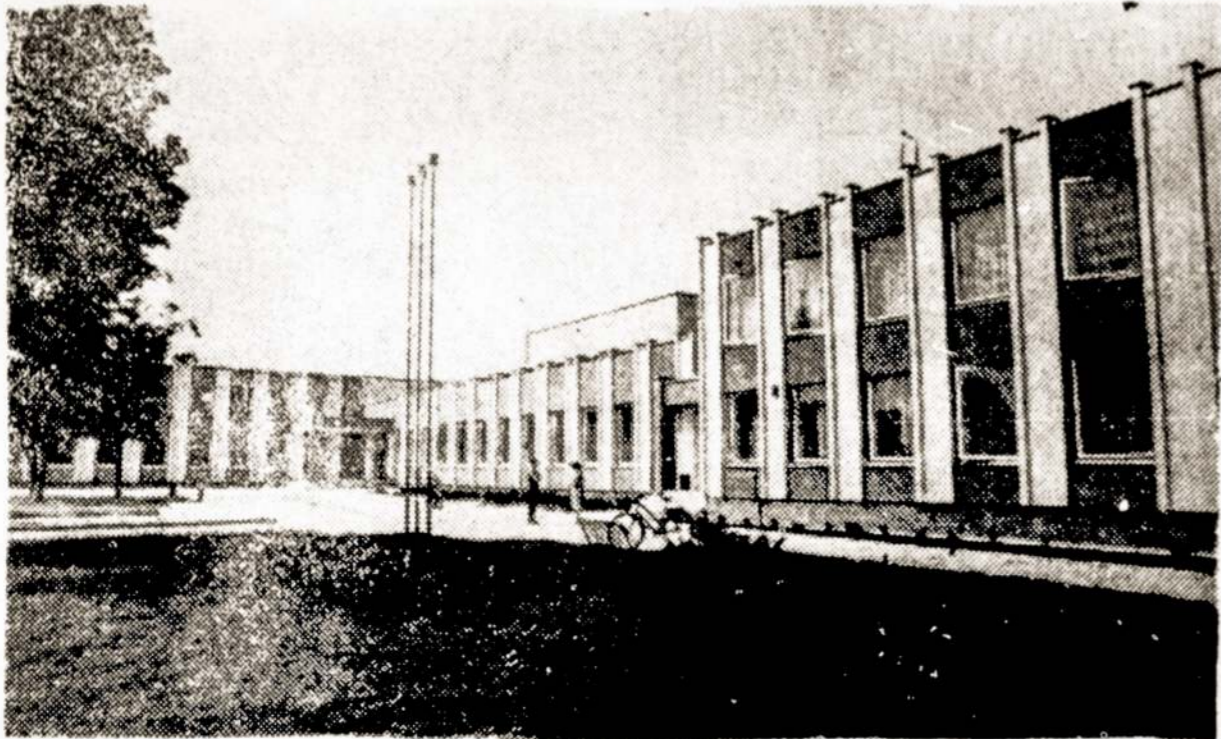
patalpos, centrinis šildymas, dujos, vonia. Prie namo įrengiamos patalpos gyvuliams, pašarui laikyti, vasaros virtuvė, garažas.

— Mūsų kombinatas ne tik gamina, bet ir stato namus, — pasakoja šios įmonės direktorius Jonas Kalmaitis. — Dešimties respublikos regionų centruose yra kombinato statybos montavimo aikštelės, kurios surenka namus vietoje. Konteineriuose atvežtos detalės montuojamos tiesiog nuo ratų. Tokį namą dešimties žmonių brigada pastato ir visus apdailos darbus atlieka per kelias savaites.

Namai iš fabriko ne tik greitai statomi, bet ir pigiai kaimo žmonėms atseina. Didžiąją dalį išlaidų sumoka kolūkiai, o likusius gyventojai išmoka palaiptais.

Skydinių namų paklausa auga. Tad greičiau ima judėti ir kombinato konvejeriai. Artimiausiu metu alytiškiai kasmet išleis po keturis tūkstančius namų. Kombinate montuojami papildomi įrenginiai, statomi nauji cechai. Juose bus gaminami tobulesni surenkamieji namai.

Vytautas Žemaitis

Pradėjo veikti modernūs Josvainių zoniniai kultūros namai Kėdainių rajone. Naujame pastate yra keturių šimtų vietų žiūrovų salė, biblioteka, sporto salė. Kartu čia persikėlė ir ūkio valdyba.

Nuotraukoje: Naujieji Josvainių zoniniai kultūros namai.

A. Sabaliausko nuotrauka

Mašinos vis dar neišstumia

Ukmergiškė įmonė — vienintelė tokio profilio Lietuvoje. Mediena čia "suvažiuoja" iš įvairiausių šalies kampelių: beržai, išaugę Leningrado srities miškuose, labiausiai tinka stebulių gamybai, ažuolinės lentos iš kaimyninės Baltarusijos — vežimams. Apie dešimt tūkstančių vienkinių ir porinių vežimų, šeši tūkstančiai rogių išvažiuoja kasmet į respublikos kolūkius, miško pramonės ūkius.

Nepasiteisino skeptikų prognozės, kad eiklieji žirgai Lietuvoje taps tik egzotišku prisiminimu, kad juos visiškai išstums mašinos. Neretai kaimo vieškeliu dar rieda kinkytas vežimėlis, gilų sniegą vaagoja dailus važys. Naipatol nelinkę atsisakyti arklių ir fermų darbuotojai. Ukmergiečiai netrukus pradės gaminti vežimus su plačiomis platformomis ir žemesnėmis šoninėmis gardimis. Į tokius vežimus lengviau įkelti bidonus, ir tilps jų daugiau. Artimiausiuose "Silo" planuose — birėkos ir lengvi vežimėliai ūkių specialistams, eiguliams. Jie patogesni už motociklus. Juk nėra tokio kelio, tokios pusnies, kurios neišbristų į vežimą ar roges įkinkytas arklys...

Nepamirštas įmonės cechuose ir senovinis žodis "karieta". Jomis ukmergiečiai nudžiugins Palangos, Vilnis, 1983 rugpjūčio 18

Druskininkų svečius, aprūpins civilinės metrikacijos biurus. Specialios karietos užsakytos Arklio muziejui Niūronyse. O kol kas kaupiama etnografinė medžiaga, Lietuvos TSR vietinės pramonės ministerijos Projektavimo-konstravimo technologiniame institute kuriami pirmieji jų projektai.

Konstruktorių sumanymai įgyvendinami visada tiksliai ir labai kruopščiai: Juk įmonėje dirba tikri auksarankiai. Štai račius Nifantijus Taokačiovas "Sile" triūsia jau keturis dešimtmečius — nuo pirmųjų gamyklos įkūrimo dienų. Dabar sunku ir pasakyti, kiek vežimų "apsiavė" N. Tolkačiovo padarytais tekiniais, kiek žmonių jis išmokė savo reto amato.

Grazina Liukaitytė

KURŠENŲ DURPININKAI

Gera paruošę techniką dirba Kuršėnų durpininkai. Kalniškių durpyno kolektyvas, kuriam vadovauja Darbo raudonosios vėliavos ordininkas vyr. meistras Alfonsas Igaris, jau pagamino nemažą kiekį durpių apželdinimo įmonėms. Savąją techniką į durpynus išvaivavo ir Micaičių, Pabalvės, Gedrimų mechanizatoriai. Durpynuose kasdien pagaminama po 2-3 tūkstančius tonų durpių kraikui ir kompostams.

SUSITIKIMAI

Išsiskyrimas

Baigėsi Anelės viešnagė Kapsuke. Nuo pat ryto į svetingų šeiminkų butą, kur viešnia pragyveno trejetą dienų, rinkosi svečiai — moterys, vyrai, paaugliai, vaikai. Visi jie atėjo atsisveikinti su gimnaitė, daug metų pragyvenusia svetimuose kraštuose — Kanadoje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose. Po valandėlės kitos jos kelias vėl pašauks atgal: liūdnoka, gailla ir reikia šitą jausmą užspringdyti. Todėl triukšmas, klegesys, raginiai dar nors trumpam prisėsti prie vaišių stalo tiesiog kunkuliuoja, ir sunku patikėti, kad įmanoma atsiliepti į visus balsus. Tačiau Anelė stengiasi tą atkakliai padaryti, ir jos žodžiams šauniai talkina rankų judesiai, veido mimika, akių išraiška. Net truputį stebiuosi, kaip gambiai galima vienu metu parodyti savo dėmesį daugeliui pašnekovų: girdėti, atsakyti, paprašyti palaukti ar atsidėkoti už kokią nors paslaugą...

Neišgalvotas, realus devyndarbis žmogus dabar stovėjo prieš mano akis ir supratau, kad daugiau niekuomet nekils noras ką nors pašaipiai apdovanoti Barbės tridarbės įvaizdžiu. Tik staiga... visų balsų makalynė nutilo. Tuoj pat, vienu momentu. Lyg į šiltai prikvėputus kambarius būtų įsiveržusi galinga vėtro banga ir šuo juos nunešusi su savimi. Ne tuoj suradau iš akių išleistą Anelę. O ji, antai, sėdėjo ant sunkaus lagamino, pakėlusį plikus, suraukšlintus delnus prie akių.

— Žmonės, peržegnokite mane, — netrukus išgirdau. Žodžiai duslūs, prisisiurbę lyg baimės, lyg skriaudos.

— Peržegnokite. Tai kas, kad netikinti, bet vistiek, — dar kartą paprašė viešnia.

Krėstelėjo šaltukas, kurį netrukus pakeitė graudus gailesys. Neteko matyti, tokio išsiskyrimo ir patirti tokią dvasinę būklę. Adelė prašė savo kelią į Ameriką palaiminti dievu, kuriuo ji netiki. Vėliau man teko ilgokai sukti galvą, kodėl taip atsitiko. Nesakau, kad dabar turiu suradęs neabejotinai teisingą paaiškinimą. Giliausiai nusėdo įsitikinimas, kad trumpai valandėlei moteris prisiminimais sugrįžo į tolimų metų labai panašią situaciją. Buvo jauna, graži, ir panašiai kaip dabar, prisėdė ant kelionmaišio, o šalia — su kryžiumi jos motina.

Išėina dukrelė į žemę, kurios ji nežino. Anksčiau ji meldė dievą, kad niekuomet šito nebūtų. Bet kažkodėl neišklausė. Tai gal dabar padės. Ir motinos drebanti ranka liūdnai išrašo peržegnojimu kryžių. Tai daugiausia, ką ji dar galėjo padaryti, kad bent kiek nuramintų ir save, ir dukterį.

— Anelė, sveikatos tau! Didelės sveikatos! Turėsime jos, tai būtina susitikime. Na, kelkis! Nereikia savęs kankinti — pirmas atsigavo Mykolas, buto šeiminkas. Stiprus. Augalotas. Jis stipriomis rankomis paėmė viešnią už pečių ir lengvai kilstelėjo į viršų.

— Dėkui. Atleiskit, kad va šitai. Sirdį skauda, — dar vis pakibusioje tyloje prakalbėjo viešnia. Tik dabar ji jau nebuvo ta devyndarbis; buvo rami, tyli ir pavargusi...

— O ko tu, Mykolai, gailiesi? Jeigu žmogus prašo, tai ir peržegnosiu. — Pavėlavusiai skubėjo į pagalbą lazdele pasiramsčiuodama apkūni senutė.

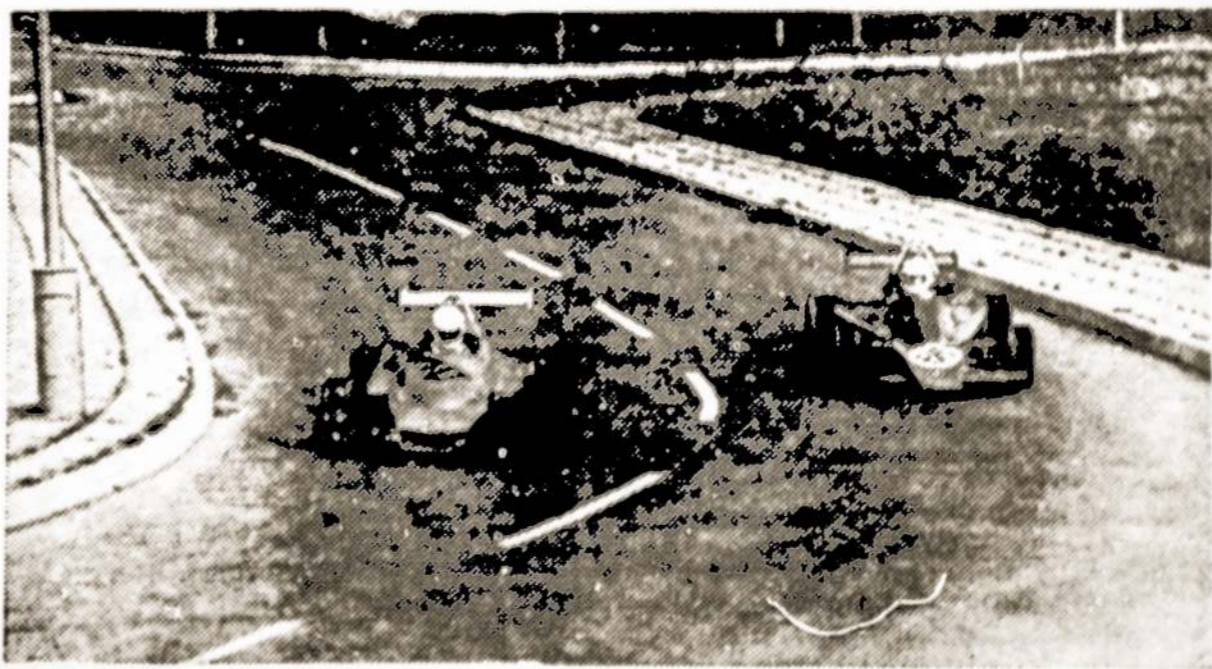
Netrukus giminės būriu griuvo paskui išeinančią pro duris viešnią. Nešė ryšulius, gėles ir vėl kėlė sąmyšį ir užesį. Vėl nusileidę laiptais prie mašinos trukdė ją glėbesčiais ir bučiais. Anelė, stengėsi atsigauti ir vėl būti devyndarbe. Padedama kitų ji įsitaisė ant priekinės mašinos sėdynės ir prisilietė ranka prie vairuotojo peties: važiuok, žmogau. O pro vis dar atdaras mašinos duris ant jos kelių gulė ir gulė sunkios gėlių puokštės.

Mašina atsargiai išriedėjo iš apstojusių žmonių žiedo. Atsisveikinimui vairuotojas paspaudė signalą. Mašina pypė pratisai, gailiai, lyg ji būtų kažką brangaus praradusi. Ir dabar jai aštriai gėlė krūtine.

— Užteks, ir taip nelinksma, — norėjau pasakyti vairuotojui, bet nespėjau: į jos pratisą it vilko staugimą, savais signalais atsakė prie namo sustatytos atvykusių viešnios išlydėti žmonių mašinos. Atrodė, šaukia pačios Amerikos vardą — šaukia taip, lyg tikrai nujaustų, kad jos nasruose prapuolė ne vienas lietuvis.

Ak, kaip nelinksma regėti ir pergyventi tokį giminų išsiskyrimą ir ypač, kai nujauti, kad kitų susitikimų jau nebus. O gal tas Anelės prašymas ją peržegnoti ir reišė, kad ji žino, jog iš Lietuvos iškeliauja ilgiausiu keliu ir jau nebus laiko sugrįžti...

Pranas Karlonas

Daugiau kaip tris tūkstančius narių turi Vilniaus kuro aparatūros gamyklos sporto klubas. Jame susibūrė automobilių ir burlenčių lenktynių entuziastai, krepšininkai, lengvaatlečiai, kitų sporto šakų mėgėjai. O štai įmonės tinklininkai neseniai iškovojo teisę ateinančiais metais dalyvauti pajėgiausių Tarybų Sąjungos čempionato aukščiausiojoje lygoje.

Nuotraukoje: Treniruojasi lenktynininkai.

A. Sabaliausko nuotrauka

Pelningiausios ūkio sakos

Radviliškio rajono "Komunaro" kolūkio žemdirbiai, diegdami mokslo naujoves ir pirmųjų patyrimą, geriau išnaudodami žemę, techniką, sugebėjo pakelti žemdirbystės kultūrą, padidinti laukų derlingumą. Kiekvienais metais čia užauginama daugiau grūdų, cukrinių runkelių, kitų gėrybių, daugiau ir geresnių pasigaminama pašarų. Todėl padidėjo galvijų skaičius, intensyvesnė gyvulininkystės produktų gamyba.

Didelį vaidmenį vaidina drausmė ir organizuotumas. Gyvulininkystės fermose aukšta sanitarinė kultūra, gera tvarka. Nemažai padaryta žemdirbių darbo bei poilsio sąlygoms gerinti, jautriai atsielipiama į kolūkiečių asmeninio ūkio poreikius.

Pernai kolūkyje buvo pelningos ir rentabilios visos žemės ūkio šakos. Bendras ūkio rentabilumas pasiekė 64 proc. Gryno pelno ūkis gavo vieną milijoną 160 tūkstančių rublių. Daugiausia iš augalininkystės. Vien seklinės daugiametės žolės davė 508.4 tūkstančio rublių pelno. Bendras augalininkystės rentabilumas sudaro 235.7 procento. Už pieną pelno gauta 100,3 tūkstančio rublių, bet rentabiliu-

sia buvo kiaulinkystė.

Suprantama, šie rezultatai pasiekti ne iš karto. Prireikė kelerių metų kolūkio valdybos, specialistų, visų kolūkiečių pastangų, sąžiningo visų grandžių darbo, nuolatinio rūpinimosi ekonomija ir taupumu. Kolūkyje pernai vienas darbinas žmogus pagamino bendrosios produkcijos už 8211 rub.

Ukyje nuolat galvojama, kaip mažinti darbo sąnaudas ir produkcijos savikainą. Per praėjusius metus darbo našumas, lyginant su ankstesniais metais, padidėjo 10 proc. Sutapyta nemažai kuro, elektros energijos, darbo sąnaudų.

Kolūkiečio darbo dienos vidutinė vertė pernai sudarė 9.99 rub. Praėjusieji metai buvo pirmieji, kai kolūkis nesinaudojo ilgalaikiais kreditais.

Igyvendindami Maisto programą, kolūkio žemdirbiai užsimoję toliau didinti visų pašarinių kultūrų derlingumą, atnaujinti pasenusias ganyklas. Pašarų ruošimui numatoma taikyti pažangiausias technologijas—presuoti, surinkti su priekabomis rinktuvais, džiovinoti aktyviaja ventilacija, siloso gamyboje naudoti cheminius konservantus.

S. Gentvila

Auga ir gražėja Upyna

Kai saulėtą dieną pažvelgi nuo gražuolio Satrijos kalno viršūnės, žvilgsnis užkliūva už naujų raudonstogių namų. Tai Upynos kolūkio gyvenvietė. Ji dabinais gražiais spalvingais namais, medžių sodų žaluma, margaspalviais gėlynais. Sunku beatpažinti dabar šį Žemaitijos krašto kampelį, kuris anksčiau tegalėjo pasigirti dviem dvarais ir mediniais kumetynais, karčiama ir bažnyčia.

Kiekvieną atvykusį taip ir traukia pasivaikščioti jaukiomis Upynos gatvelėmis. Jų čia yra devynios ir visos turi gražius pavadinimus: Gėlių, Kaštonų, Beržų, Sodų, Silo... Visose pakloti šaligatviai, išlietas asfaltas, žalumoje skendi plačialangiai kolūkiečių namai. Šio ūkio žmonės jau paliko vienkiemius ir persikėlė į gyvenvietę. Todėl ir namai čia nauji.

Upyna ir toliau plečiasi, gražėja. Kiek atokiau nuo centro statomas naujas gyvenamasis kvartalas. Čia jau stovi šeši patys naujais namai iš keramzitbetonio. Juose po 6 kambarius, yra centrinis šildymas, vandentiekis, kanalizacija. Iš viso tokių namų čia bus šešiolika. Greta surenkami Alytuje pagaminti namai. Upynoje vien tik per kelerius pastaruosius metus kooperatiniu būdu pastatyta daugiau kaip 30 mūrinių. Ūkio pastatytus namus kolūkiečiai gali įsigyti lengvatinėmis sąlygomis.

Upynoje veikia parduotuvė, valgykla, akušerių ir felčerių punktas. Pastatyta nauja aštuonmetė mokykla, o patiems mažiausiems duris atvėrė lopšelis-darželis. Kol laukuose, gyvulininkystės fermose darbuojasi jų tėveliai, čia vaikučiai gražiai leidžia laiką, mokosi eilėraščių, dainelių, įvairių žaidimų, skaityti, skaičiuoti.

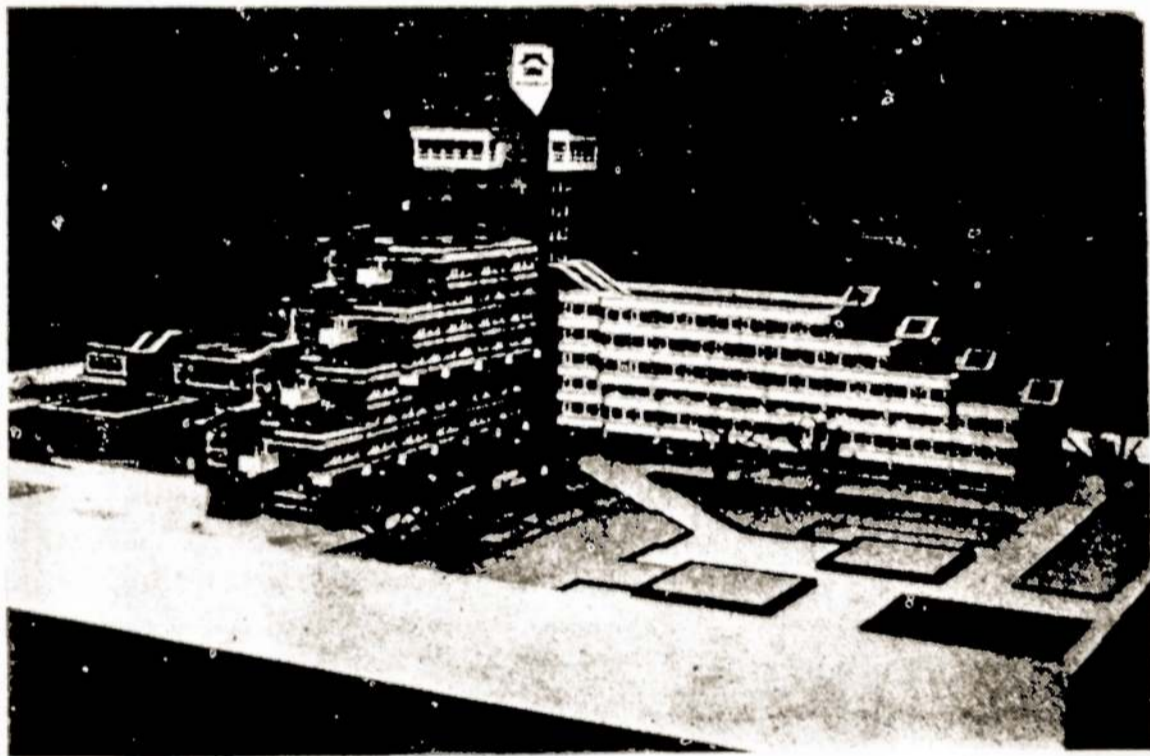
Upyniečių paslaugoms turtinga biblioteka, kultūros namai. Po savaitės darbų turi žmonės kur pailsėti, pabūti gamtos prieglobstyje. Netoli senojo parko melioratoriai įrengė didelį tvenkinį su poilsio zona.

Upyna nuo rajono centro nutolusi daugiau kaip per 20 kilometrų. Tačiau tai nesudaro jokių sunkumų atvažiuoti į Telšius — kelis kartus per dieną kursuoja autobusai. Be to, kas trečias kolūketis turi nuosavą lengvąją mašiną.

Upynoje patogų gyventi, kaip mieste, bet kartu ir jaučiau, ramiau. Todėl čia gyventi ir dirbti atvažiuoja žmonės net iš didelių miestų. Pastaraisiais metais naujuose namuose apsigyveno apie dešimt tokių šeimų. Pavyzdžiui, iš Klaipėdos atvyko elektriko Kazio Stankaus šeima, iš Kuršėnų persikėlė automašinos vairuotojo Virginijaus Grigolio, o iš Akmenės — fermų mechanizatoriaus Stasio Eigirdo šeimos.

P. Maksimovas

Klaipėdoje stato modernų viešbutį

Klaipėdoje statomas keturių šimtų vietų viešbutis, kurį suprojektavo Miestų statybos projektavimo instituto Klaipėdos skyriaus darbuotojai, vadovaujami architekto G. Tiškaus.

Naujas statomas viešbutis papuoš uostamiesčio centrą. Pirmuosius svečius jis priims jau sekančiais metais.

Nuotraukoje: Viešbučio maketas.

TŪ SŪRIŲ GARDUMAS!

Tie kambariai primena senovinių pilių rūsius. Juose visuomet vėsu ir tamsu, jaučiamas pelėsių kvapas, aitrus aromatas. Nuo grindų iki lubų gausybė lentynų, o ant jų — sūriai, sūriai. Tūkstančiai gelsvų rubilių, seniau olandiškais vadintų, aprenkti polimeriniais "marškinėliais". Kol sūriai noksta, kasdien juos lanko garsus sūrininkas Daugirdas Merkys.

Neseniai pastatytoje didelėje Pasvalio sūrių gamykloje D. Merkys dirba cecho vyriausiuoju meistru.

Dirbo ir senojoje sūrinėje, mažytėje. Beveik 20 metų Pasvalyje darbuojasi. Dabar gamykloje nėra nė vieno sūrininko, kuris nebūtų mokėjęs pas garsųjį meistrą, daug jo mokinių paslaido po kitas respublikos sūrines.

Fermentinių sūrių gamyba — didelės patirties, profesinio meistriškumo reikalaujantis darbas, dar neturintis Lietuvoje senų tradicijų. Ir darbo rezultatą negreit sužinai: "Rusiškas" sūris, kuris gaminamas

Pasvalyje, noksta beveik 70 parų. Tik Daugirdas Merkys, vos akį užmetęs, gali pasakyti, ar geras bus tavo daromas sūris.

Naujoji Pasvalio sūrių gamykla aprūpinta moderniais įrengimais. Tačiau ir čia daug ką lemia seno sūrininko patyrimas. Todėl nenuostabu, kad Daugirdo Merkio pasiūlymu buvo ne kartą patobulinta "Rusiško" sūrio gamyba, kad Pasvalyje pirmą kartą Lietuvoje perforuoto metalo formos pakeitė tradicinius sūrimaišius. Naujaisiais sūrininko pasiūlymas pelnė autorines išradimo teises. Įdiegus jį, fermentinių sūrių brandinimo trukmė sumažėjo beveik dešimčia parų. Naujovė rekomenduota giminingoms šalies imonėms.

Neseniai Daugirdui Merkiui suteiktas aukščiausios klasės meistro vardas, o jo "Rusiškas" sūris TSRS fermentinių sūrių parodoje buvo apdovanotas diplomu.

Grazina Liukaitytė

GEROS SĄLYGOS—GERAS DARBAS

Akmenės cemento ir šiferio gamybiniame susivienijime daug dėmesio skiriama darbo sąlygų gerinimui, dirbančiųjų poilsiui, sveikatos apsaugai. Susivienijimo teritorijoje yra dvi valgyklos, medicinos punktas, poilsio kambariai, gerai įrengtos buitinės patalpos. Cechuose ir prie jų žydi gėlės, žaliuoja medžiai. Čia nuosekliai laikomasi kolektyvinės sutarties tarp darbininkų ir administracijos.

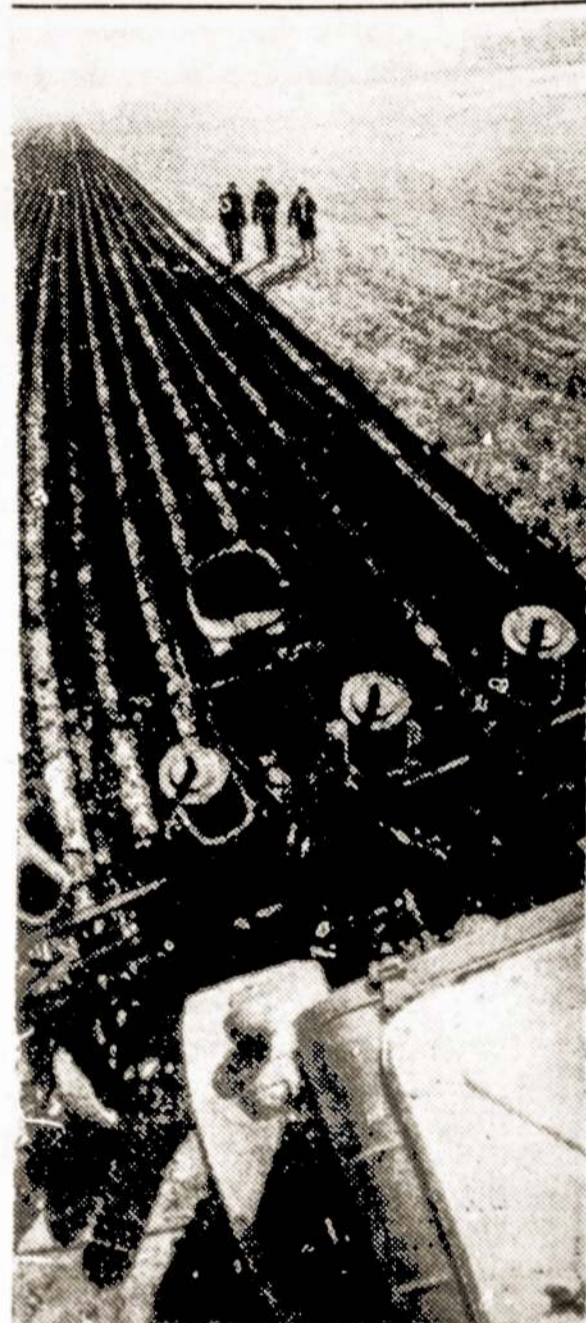
Ir kitose statybių medžiagų pramonės įmonėse sėkmingai įgyvendinami penkmečių numatyti kompleksiniai gamybos, darbo apsaugos, sanitarinių-higieninių sąlygų gerinimo planai. Daugeliui gamybinių kolektyvų tai padėjo pagerinti darbo kultūrą, sumažinti kadro kaitą, padidinti darbo našumą. Tačiau kai kurios įmonės dar turi pasitempti. Apie tai birželio 14 dieną buvo kalbama Statybių medžiagų pramonės ministerijos kolegijos bei Statybos ir statybių medžiagų pramonės darbininkų profsąjungos respublikinio komiteto prezidiumo išplėstiname posėdyje, kuris vyko Jonavos rajone, Rizgonių nerūdinių statybių medžiagų kombinatė.

Posėdyje susumuoti šakos pramonės įmonių gamybos kultūros,

ATGARSIAI ITALIJOJE

Milano universitete paminėtas lietuvių poetas Maironis. Pranešimą apie Maironį ir lietuvių literatūrą padarė šio universiteto dėstytojas Gvidas Mikelinis (jis stažavosi Vilniaus universitete, čia apgynė disertaciją). Lietuviškų dainų Maironio ir kitų poetų žodžiais padainavo Jolanta Vaičiūtė (ji 1978 m. lankė liuanistikos kursus Vilniaus universitete).

G. Mikelinis Italijos spaudoje populiarina lietuvių literatūrą — verčia šiuolaikinių poetų kūrinius, supažindina su lietuvių liaudies menu.

Daugiau kaip 4 tūkstančius tonų cukrinių runkelių šiemet numatė parduoti valstybei Joniškio rajono Bariūnų kolūkio žemdirbiai. Jų derlingumas čia kasmet siekia 400 centnerių iš hektaro.

Nuotraukoje: Purenami cukrinių runkelių tarpueiliai.

A. Dilio nuotrauka
Vilnis, 1983 rugpjūčio 18

SVEČIAI LIETUVOJE

— Jau keliolika metų draugystės ir bendradarbiavimo ryšiai sieja "Tiesos" redakciją su Vokietijos vieningosios socialistų partijos Erfurto apygardos komiteto organo dienraščio "Das folk" redakcija. Liepos pradžioje respublikoje viešėjo "Tiesos" svečiai — laikraščio "Das folk" vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas daktaras Hainegeorgas Oete ir redakcijos bendradarbis Chatas Erdmanas.

Vakarų Vokietijos žurnalistai lankėsi Kaune, Trakuose, Elektrėnuose, pabuvojo pramonės ir žemės ūkio kolektyvuose, susitiko su kolegomis.

— Liepos 9 dieną į Lietuvą buvo atvykęs Naujosios Zelandijos darbo federacijos prezidentas D. Noksas, viešintis Tarybų Sąjungoje. Svečių priėmė Respublikinės Profesinių Sąjungų Tarybos sekretorius R. Baltrušaitis. Jis papasakojo apie respublikos profsąjungų veiklą rūpinantis dirbančiųjų darbo ir buitines sąlygomis, jų sveikatos apsauga, poilsiu.

Svečias apžiūrėjo Lietuvos TSR liaudies ūkio pasiekimų parodą, susipažino su respublikos sostinės istorinėmis ir architektūrinėmis įžymybėmis.

— Liepos 13 dieną į Lietuvą buvo atvykęs Irako-TSRS draugystės draugijos delegacija, kuriai vadovavo Irako Respublikos jaunimo reikalų ministras A. H. as Samaraja. Svečius priėmė Lietuvos KP CK sekretorius L. Šepetys.

Svečiai iš Irako lankėsi Vilniaus miesto Liaudies deputatų tarybos vykdomajame komitete, apžiūrėjo Lietuvos TSR liaudies ūkio pasiekimų parodą, susitiko su Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijos vadovais.

— Susipažinti su sveikatos apsauga Tarybų Lietuvoje, su respublikinio profilaktikos centro veikla buvo atvykęs Pasaulinės sveikatos apsaugos organizacijos prie SNO generalinio direktoriaus pavaduo-

tojas Liu Rošanas, šios tarptautinės organizacijos chroninių neinfekcinių ligų skyriaus direktorius I. Glazunovas, TSRS profilaktinės kardiologijos instituto direktorius R. Oganovas. Jie lankėsi Vilniaus ir Kauno gydymo įstaigose, Trakuose, Druskininkuose.

Svečius priėmė Lietuvos sveikatos apsaugos ministras J. Platūkis.

— Lietuvoje viešėjo Sri Lankos (Ceilono) komunistų partijos delegacija — Sri Lankos komunistų partijos Centro Komiteto nariai E. Britas ir N. Pijadasas.

Lietuvos Komunistų partijos Centro Komitete svečiai iš Sri Lankos susitiko su Lietuvos KP CK propagandos ir agitacijos skyriaus vedėju J. Kuoleliu ir CK užsienio ryšių skyriaus vedėju pavaduotoju M. Sadovskiu.

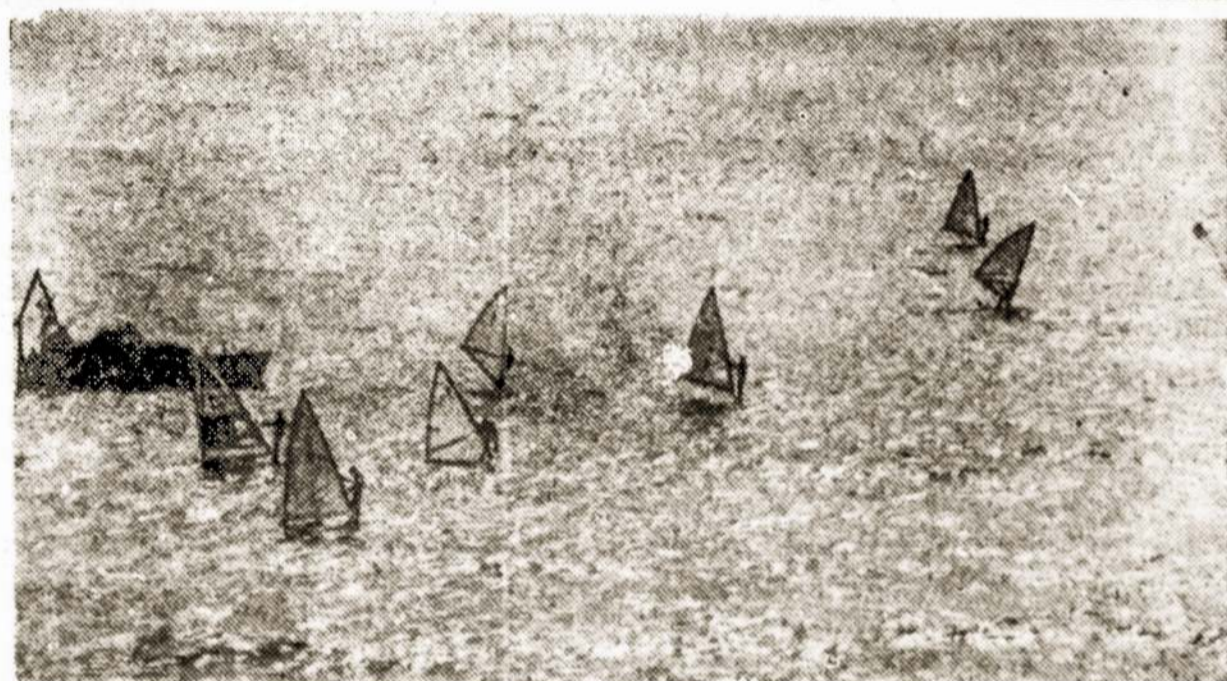
Delegacija lankėsi pramonės ir žemės ūkio įmonėse, kultūros įstaigose, susipažino su partinių ir profsąjunginių organizacijų veikla, susitiko su darbo kolektyvų atstovais.

— Į Lietuvą buvo atvykęs Filipinų Raudonojo kryžiaus draugijos delegacija, kuriai vadovavo draugijos prezidentas R. Espinaw. Svečiai iš Filipinų susipažino su respublikos Raudonojo kryžiaus draugijos pirminių organizacijų veikla, lankėsi Kaišiadorių rajone, Trakuose.

— Liepos mėnesį po Tarybų Sąjungą keliavo internacionalinio solidarumo misija taikos ir draugystės traukiniu iš Prancūzijos. Liepos 16 d. traukinio dalyvių grupė — darbininkai, tarnautojai, Prancūzijos visuotinės darbo konfederacijos aktyvistai buvo atvykę į Lietuvą.

Prancūzijos pasiuntinius sutiko Respublikinės Profsąjungų Tarybos vadovaujantys darbuotojai, darbo žmonių kolektyvų atstovai. Tautiniais drabužiais pasipuošusios merginos įteikė svečiams gėlių. Svečiai iš Prancūzijos susipažino su respublikos sostinės istorinėmis ir architektūrinėmis įžymybėmis.

Paruošė S. J.

Nuotraukoje: Naujos sporto šakos — vindzerfingų — entuziastai Kuršių mariose. M. Baranausko nuotrauka

TRUMPAI IS LIETUVOS

Siaulių fotografijos muziejus per tris šių metų mėnesius papildė pusantrą šimto eksponatų. Dabar jų muziejuje — daugiau kaip pusantrą tūkstančio, daug pagalbines medžiagos: įvairių fotografijos leidinių, afišų.

Lietuvos Respublikinėje bibliotekoje atidaryta klaipėdiečių Vaclovo Strauko meninės fotografijos paroda. Fotografijose dominuoja jūra, laivai, pajūrio vaizdai.

Seštą kartą Siaulių rajono savi-veiklininkai surengė tarprajoninį choreografinių kolektyvų konkursą Vilnis, 1983 rugpjūčio 18

"Suk, suk ratelį". Varžybose, kurios vyko Daugėlių kultūros namuose, dalyvavo 24 kolektyvai iš aštuonių aplinkinių rajonų. Pagrindinis konkurso prizas atiteko šiauliečiams.

Vilniaus sporto rūmuose parodyta naujų estradinių kūrinių programa "Pavasario ritmai-83" (režisierius — V. Kernagis). Jos metu klausytojai susitiko su pamėgiais dainininkais, klausėsi Valstybinės filharmonijos ansamblių būsimų programų kūrinių, susipažino su debiutuojančiais estrados atlikėjais.

Garsioji Kauno Laisvės alėja

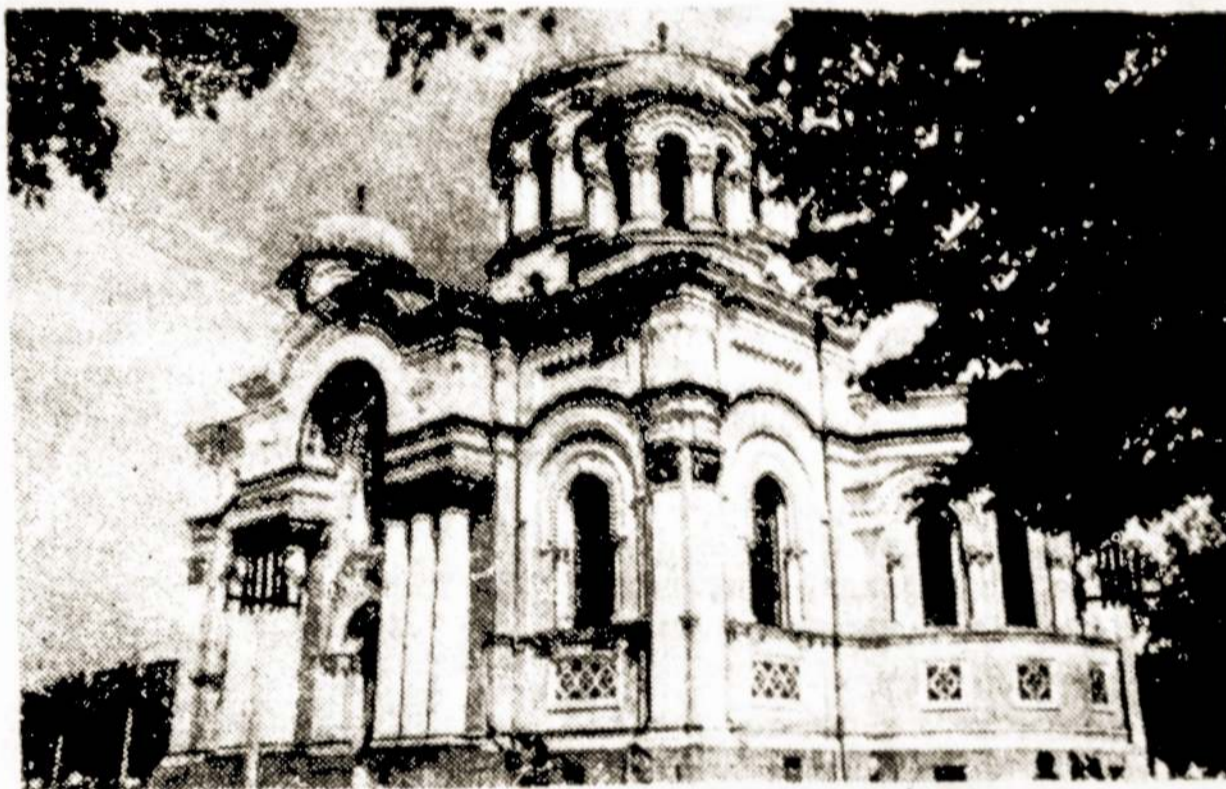

Nuotraukoje: Laisvės alėja šiandien.

Kaune Laisvės alėja "atjaunėjo" nuo Vytauto parko iki senamiesčio. Beveik dviejų kilometrų ilgio alėja dabar — pėsčiųjų gatvė, ja uždraustas transporto eismas. Prekės ir produktai į čia esančias parduotuves, valgyklas, kavines, restoranus pristatomos gretutinėmis gatvėmis.

Alėja išklota didelėmis cemento plokštėmis, po kupliomis liepomis pastatyti ažuoliniai suolai. Ryškiomis spalvomis perdažius pastatų fasadus, alėja tapo tarsi ir erdvesnė. Prie kavinių ir parduotuvių po tentais pastatyti staliukai, kur galima išgerti kavos, suvalgyti ledų.

Už Laisvės alėjos rekonstrukcijos projektą komunalinio ūkio projektavimo instituto Kauno filialo architektai Vanda Paleckienė ir Alfredas Paulauskas apdovanoti TSRS Architektų sąjungos diplomu ir TSRS liaudies ūkio pasiekimų parodos aukso medaliais.

Nuotraukoje: Vitražo ir skulptūros galerija Laisvės alėjoje.

Gausus Lietuvos inteligentijos būrys

Tarybų valdžia Lietuvoje išugdė gausią ir kūrybingą inteligentiją. 1945-1982 metais Lietuvos aukštosios mokyklos parengė 192 tūkstančius, o specialiosios vidurinės mokyklos — 344 tūkstančius specialistų, kurie dirba įvairiose liaudies ūkio šakose. Inteligentija įneša svarų indėlį stiprinant krašto ekonomiką, mokslinį-techninį potencialą, keliant liaudies kultūrą. Inteligentijos kūrybinės pastangos yra neatskiriama susijusios su darbininkų klasės ir kolūkinės valstietijos siekais bei tikslais.

Brandaus socializmo visuomenėje inteligentijai ne tik mokslo ir kultūros baruose, bet ir materialinėje gamyboje, visame visuomeniniame gyvenime tenka vis didesnis vaidmuo.

Lietuvos meninė inteligentija savo kūryboje giliai ir plačiai atspindi žmogų — naujo gyvenimo kūrėją, kovojantį už socialinę pažangą. Ji siekia, kad lenininis nurodymas — menas priklauso liaudžiai — būtų visiškai įgyvendintas. Respublikos mokslinė inteligentija glaudžiai bendradarbiauja su inžinerijos bei technikos darbuotojais, įneša svarų indėlį į mokslo ir technikos pažangą. Sparčiai didėja inžinerinės techninės inteligentijos vaidmuo liaudies ūkyje. Dabar čia dirba apie 160 tūkstančių diplomuotų inžinie-

rių ir technikų, kurie sprendžia aktualias gamybos mechanizavimo ir automatizavimo problemas. Inžinerinė techninė inteligentija atlieka didelį mokslinį tiriamąjį, konstravimo darbą įmonėse.

Socialistinio žemės ūkio laimėjimai neatskiriama susiję su išaugusia agrozootechnikos inteligentija. Dabar Lietuvos žemės ūkyje dirba daugiau kaip 40 tūkstančių diplomuotų agronomų, 200 tūkstančių technikų, inžinierių, veterinarijos gydytojų ir felčerių. Žemės ūkio specialistų intensyvus darbas padeda kasmet vis labiau didinti žemės ūkio produktų gamybą.

Įgyvendinant visuotinį vidurinį jaunimo mokymą, svarbų vaidmenį suvaidino pedagoginė inteligentija. Išaugo gausus medicinos darbuotojų būrys. Daugiau kaip 50 tūkstančių gydytojų, medicinos seserų ir farmacininkų nuosekliai įgyvendina socializmo principą — visiems prieinamą ir nemokamą gydymą.

Tarybinio gyvenimo metais Lietuvoje išaugusi ir subrendusi inteligentija, žengdama koja kojon su darbininkų klase ir kolūkinės valstietija, negaili pastangų ir sugebėjimų, kad dar labiau spartėtų liaudies ūkio, mokslo ir kultūros pažanga, toliau kiltų liaudies gerovė.

V. Siudikas

AS I SEE IT

BY NELLIE DE SCHAAP

President Ronald Reagan's announced approval of American intervention in Central America — caragua, El Salvador — came too late, and as no surprise to the millions of peoples throughout La-

DARBININKŲ KURORTAS

Viršūžiglis — reto grožio gamtos kampelis. Nuo aukšto skardžio kiek akys užmato tyvuliuoja Kauno marios su daugybe įlankų ir salų. Aplink — grybų ir uogų turtingi miškai. Kauničiai pamėgo šią ramybės zoną, kurią automašina jie gali pasiekti per pusvalandį. Čia vešliai žaliuoja jų kolektyviniai sodai, o dabar, medikų ir landšafto architektų patarimu, Viršūžiglyje kuriamas Kauno gamybininkų sveikatingumo centras.

Jį steigti pirmasis ėmėsi Kauno ketaus liejyklos "Centrolitas" kolektyvas. Metalurgų užsakymu iš kooperuotų Kauno įmonių ir organizacijų lėšų buvo pastatyta moderni gydykla, katilinė, vandenvietė, valymo įrenginiai, kiti inžineriniai statiniai.

Prieš keletą metų poilsiautojus priėmė 100 vietų "Centrolito" profilaktoriumas. Šiomet šalia jo svetainiai duris atvėrė triaukščiai "Skaldos" susivienijimo poilsio namai — sanatorija. Projektuotojų darbo brėžiniuose jau ryškėja "Kauno statybos" tresto, "Ragučio" susivienijimo ir kitų darbo kolektyvų modernios poilsinės.

Organizuotai statybą vykdė statybinių medžiagų pramonės įmonės. Lėšų sveikatingumo kompleksui skyrė Statybinių medžiagų pramonės ministerija, o Kauno nerūdinių statybinių medžiagų susivienijimas "Skalda" organizavo talkininkus. Į statybos aikštelę pagal iš anksto sudarytą grafiką savo specialistus siuntė "Aleksoto" stiklo fabriko J. Greifenbergerio santėchninių dirbinių gamyklos, Palemono, Rokų, Sargėnų keramikos gamyklų ir kiti kolektyvai. Praktiškai sanatorija-poilsinė aptarnauja visos zonos statybinių medžiagų industrijos gamybininkus.

Gydymui ir poilsui Viršūžiglyje sudarytos kuo geriausios sąlygos. Gyvenamuosiuose korpusuose — dviviečiai ir triviečiai miegamieji, prie jų — lodžijos ir soliarumai, gražiai įrengtos valgyklos, bendro naudojimo poilsio kampeliai.

Kurortas veikia ištisus metus. Vasarą "Centrolito" profilaktoriuje darbininkai gydomi ir ilsisi šeimomis. Tėvams išvykus į darbą, vaikus prižiūri patyrusios auklėtojos. "Skaldos" sanatorijos-poilsio namuose už nedidelį mokestį visa šeima gali praleisti šeštadienį ir sekmadienį, pasilikti Viršūžiglyje savaitei arba dvylikai dienų. Išlaidos su maitinimu. Kurorte teikiama kvalifikuota medicinos pagalba, taikomos gydomojo purvo procedūros, balneoterapija, gydomoji mankšta. Kurorte veikia stomatologinis ir dantų protezavimo kabinetai.

Pastačius naujus gyvenamuosius korpusus, Viršūžiglyje kasmet galės pailsėti ir pasigydyti apie dvylika tūkstančių žmonių. Darbininkų kurorte numatyta pastatyti universalią salę kultūros renginiams, uždarą plaukymo baseiną, įrengti didelį sporto žaidimų aikštyną.

H. Labanauskas

tin, Central America and Europe. It had been common knowledge for some time that intervention in the newly-liberated countries of Nicaragua, Grenada could be expected because these nations served as models for those millions still struggling to liberate themselves from a nightmarish existence in Guatemala, El Salvador, Haiti, Chile.

NICARAGUA'S PEACE PROPOSAL IGNORED

According to the "Militant's" July 29 issue, at a demonstration July 19th, celebrating the fourth anniversary of the Nicaraguan revolution, 150,000 gathered to hear Commander Daniel Ortega, coordinator of the revolutionary government.

He announced that he had offered a six point proposal for peace talks among Central American nations, but had received no reply from the United States.

The six points were:

1. An immediate signing of a non-aggression pact between Nicaragua and Honduras.

2. An absolute halt to ALL ARMS SHIPMENTS — by ANY country — to any of the forces involved in the war in El Salvador, so that the people might resolve their problems without outside interference.

3. A halt to military support — whether arms shipments, training, or for utilizing the territory for launching attacks against forces opposed to any of the governments in Central America.

4. Agreement to assure absolute respect for the self-determination of the peoples in Central America.

5. A halt to aggression and economic discrimination against any country in Central America.

6. Agreement not to establish foreign military bases in Central American territory — suspend all military exercises with foreign troops in the Central America areas.

REAGAN'S REASON FOR INTERVENTION

As Pres. Lyndon Johnson used the "Gulf, of Tonkin" incident as a pretext for waging war, so President Reagan now blames the Soviet Union and Cuba for the war in Central America, for allegedly "operating from a base called Nicaragua!" Also, he claims that "more Cuban soldiers and Soviet supplies have been arriving in Nicaragua, and that this must not be allowed to continue!"

Nicaragua, the Soviet Union and Cuba emphatically denied these charges in the past, and had demanded evidence. This was never forthcoming.

Nicaragua has proclaimed its mutual defense treaty with both the Soviet Union and Cuba, but has denied receiving any arms from either country. They claim that they are receiving the latest and most modern American made weapons from captured opposition soldiers!

CHICAGO'S NURSING HOMES

There are many excellent nursing homes in Chicago, if money is no object. There are also those that cause nightmares for residents and relatives. One such was situated on the West side of Chicago. During

Chicago's heat wave during the latter part of July, four elderly patients died because of the lack of air conditioning. It was claimed that an effort had been made to repair the air conditioning; but the fact remains that this WAS NOT ATTENDED TO! The temperature hovered over 100 degrees.

In a most damning statement on TV, one of the patients being removed to a hospital, declared that he had even been DENIED WATER! Another woman learned of the fate of one of her relatives only by listening to the TV news at 10 P.M. that night!

As was to be expected, with the exposure of this inexcusable and intolerable condition in the nursing homes, promises have been made to investigate charges of violations in other nursing homes as well. Promises. Promises.

MILLIONS FACE CUTS IN FOOD STAMPS

Because of the ever-increasing military aid to Central America by the Reagan Administration, more and more needed assistance programs for America's citizens are being cut, or discontinued. American people are supposed to "pay the Piper."

The latest casualty for Americans is the food stamp program. For the first time since the introduction of the food stamp program in 1960's, the U. S. Agriculture Dept. has notified state welfare commissioners to plan on reducing food stamp benefits by 20%, or more, in August, and to be ready to SUSPEND BENEFITS ENTIRELY IN SEPTEMBER!

Hundreds of thousands, or possibly millions, of poor Americans will suffer. The cause of their predicament: — Pres. Reagan failed to notify Congress that it had to appropriate additional money before the July 4th recess in order to avoid a reduction of benefits! Had it been a question of increasing congress pay, or for passing a bill favored by the Administration, a special session would have been held even if the congressmen had to remain all night!

FOOD STAMP RECIPIENTS LIVING "HIGH ON THE HOG?"

The media has delighted in playing up stories of food stamp fraud or abuse. For those few exposed, more millions live on the edge of poverty. According to the Community Nutrition Institute, the average food stamp family has an ANNUAL INCOME OF \$3,900. Almost 90% of the families earn less than the government's poverty level of \$7,450 for a family of four. MORE THAN HALF THE FAMILIES HAVE NO TANGIBLE ASSETS.

Almost one of every 10 Americans receives food stamps. Most are children under 18 years of age, 78% are unable to work because of age, disability. Only 14% are able-bodied adults without jobs. The Government contends that the increase in food stamp rolls over the past 20 years proves that it is out of control. The truth is that because of the decline in economy, the loss of jobs, the runaway steel mills, and factories more and more people must depend on federal aid.

RON DELLUMS ANSWERS SMEAR CHARGES

In a letter to his many constituents, friends and supporters, Congressman Ron Dellums issued a

strong denunciation of the drug charges leveled against him. In his letter, excerpted below, he states:

"You probably saw the headlines, or watched the television coverage. "Ron Dellums in Drug Charges" — "Congressman Accused in Cocaine Case" and then a few days later — and less prominently displayed — "Evidence Lacking in Capitol Hill Drug Probe" and "Dellums Angrily Denies Drug Allegations."

"I want to be unmistakably clear: I have not done any of the things I have been accused of in the press. There is not one shred of direct evidence linking me to these allegations. I intend to fight back against these politically inspired charges.

"It was no simple coincidence that these charges were leaked to the media only ONE DAY before the crucial nuclear freeze debate began in the House of Representatives, and only a few short weeks after I had assumed the chairmanship of the House Sub-Committee on Military Installations and Facilities.

"And is it not also curious that out of the original 23 counts of felony for selling narcotics, all counts have been dropped with the exception of the ONE INDIRECTLY related to me?

"While I have been angered, embarrassed and saddened by these allegations, however, I have been deeply moved by the hundreds of letters of support from all across the country, many of whom have urged me to fight back and expose this shameful attempt to discredit my work on behalf of our country's poor people, and against the insane arms race which threatens us all.

"A few have formed a special trust fund called the Fight Back Trust to help me at this crucial time. The Fight Back Trust has a single purpose, and that is to defend me against these scurrilous charges and prove beyond a shadow of a doubt their political nature and purpose. The Fight Back Trust, 1409 — 5th St., Berkeley, Cal. 94710.

"I sincerely wish that such an organization was not needed. But it is. The social programs I have worked on for so many years are now in jeopardy. The Fight Back Trust will provide funds to investigate and resolve these spurious and carefully timed allegations against me. As quickly as possible, we must find out who, why, and how these charges came to be made, and to settle their substance once and for all.

"My deepest thanks for your generous support. I assure you that I will continue my efforts for peace and justice for ALL AMERICANS with redoubled strength.

Ron Dellums

ANOTHER "PANDORA'S BOX"

In an unprecedented move, and without any public hearings, the U. S. Dept. of Health and Human Services has again "put one over" on the American public.

It has instituted a new policy which, according to the American Association of Retired Persons News Bulletin, 1909 K Street, N.W., Washington, D. C. 20049, would force adults to pay some of the Medicaid costs incurred in nursing homes and hospitals for

/Nukelta į 11 pusl./

Vilnis, 1983 rugpjūčio 18

/Atkelta iš 10 pusl./

relatives in states having the required laws.

An adult child living in Georgia could be billed for Medicaid services for parents living in Illinois if the State of Illinois could obtain a court order to enforce such payment liability.

A definition of "relative" is left to the discretion of the state.

Problems could arise if an adult child could be required to pay Medicaid costs for a parent by whom it had been abandoned in childhood. Also, what if the adult child is also elderly, retired, financially insecure and in ill health?

The AARP is not alone in its opposition to the new HHS policy. This plan is also being challenged by Rep. Henry Waxman — D. Cal., Chairman of the House subcommittee on Health and Environment. He wants congressional hearings to examine this new policy, which was put into effect without public notice.

Rep. Waxman urged letters to Representatives and Senators expressing concern over this controversial new policy which could disrupt family relations and create enforcement policing problems of enormous proportions."

CHICAGO MAYOR JOINS AUG. 27 MARCH

Churches, unions, women's peace groups and representatives from practically every Central American nation are working feverishly to make AUGUST 27 March for Jobs, Peace and Freedom one of the most gigantic, most militant seen in this country!

With events in Central America moving at incredible speed, this will be the most crucial and most meaningful to commemorate the 20th anniversary of Martin Luther King's historic 1963 March.

Chicago's Mayor Washington announced his support of the action and appealed to Chicagoans to go to Washington, D. C. He will lead the contingent from Chicago!

Mayor Washington's announcement was made during a press conference of national and local supporters of the demonstration. He blasted the Reagan Administration for its "insensitivity to problems facing the public" and urged Chicagoans to join the march and carry out the "direction set by King for peace and justice in this world."

Rev. Joseph Lowery, co-chair of The Aug. 27 March said, "We have marched too long and have bled too much to have the clock turned back by the cowboy in the White House."

He said the "march will be the beginning of a new coalition of conscience of church, labor, peace and civil rights groups to oppose the weakening of civil, voting and human rights in recent years."

BANKRUPTCY FOR NEW YORK?

The CITY of New York may be bankrupt — the hospitals, schools and subway systems may be in dire trouble — but there is no bankruptcy for HIZZONER, the Mayor. He has just been granted a \$30,000 per year salary INCREASE. All told, his annual take from the coffers of New York will amount to \$110,000!

In addition to the staggering — and UNDESERVED salary, there
Vilnis, 1983 rugpjūtio 18

are also other "freebies" for hizzoner — free chauffeured limousine service, and a rent free mansion!

Is it not time that the tax weary, overburdened American citizen called a halt to this disgraceful practice of our "servants" living like shah's or royalty at his expense?

The American taxpayer should be able to vote on any, and are wage increases for politicians. After all it is we who pay them!!

Los Angeles, Cal.

Jurgis Bernotas, kuris gyveno senelių namuose daugiau kaip metus drauge su savo žmona Onute, liepos 5 d. pavalgęs pietų nuėjo pailsėti į lovą, atsigulė ir mirė.

Jurgis buvo labai tykaus būdo žmogus, draugiškas, su visais gražiai sugyveno, skaitė "Vilni" ir "Laisvę", priklausė prie LDD ir LDS kuopų, rėmė darbininkų spaudą. Per pastaruosius dvejus metus jam akys visiškai susilpnėjo ir nebegalėjo skaityti, bet neskundė gyvenimu. Senelių namuose nebuvo gyvenimas kaip namuose, bet vis sakydavo priprasime ir bus gerai.

Labai bloga seniems žmonėms, kai neturi arti giminių, kad galėtų padėti. Onutė sako, jog jie turi nusipirkti vietą kapinėse, kad sukremuoti būtų įdėti į sieną. Tačiau ar taip išeis, prašosi klausimas. Kaip dabar Onutė pasakė, Jurgio lavoną paėmė, išvežė ir palaidojo į žemę, turėsiu jį iškasti ir kremuoti.

Šnekantis su ja pasirodė, kad jos atmintis nusilpusi ir nebesiorientuoja kas dedasi. Paprašiau jos, kad papasakotų apie Jurgio gyvenimą, iš kur jis kilęs, kada atvyko į šią šalį, kad galėčiau parašyti į "Vilni". O ji man:

— Nieko nežinau iš kur jis kilęs, nieko nežinau apie jo gyvenimą.

Toliau išsireiškė, jog Jurgis turi brolio sūnų Illinois valstijoje, bet sergąs ir negalėjo atvykti visko sutvarkyti.

Gaila žmonių, kai sulaukia tokios gilios senatvės, kai pradeda nebesiorientuoti, o kas juos prižiūrėtų, nėra artimų. **Pranė Sakalienė**

Pasišnekėjus su pažįstama

Liepos 20 dieną, Mary Gaddis, gyvenanti Benton, Illinois, paskambino į "Vilnies" raštine, kad įdėtumė užuojautą jos tetai Annai Bernat, gyvenančiai Los Angeles, Cal., ryšium su jos vyro mirtimi slaugymo namuose. Mary Gaddis sakė, bandė šnekėtis su savo teta, bet matyti ji buvo taip susijaudinusi, kad nieko daug negalima buvo pasikalbėti. Mary Gaddis labai apgailėstavo, kad jos tetai teko tiek pavargti prižiūrint savo sergantį vyrą, kai ir jos pačios sveikata buvo nekokia.

Su Mary Gaddis buvo malonu pasišnekėti. Su ja susipažinau viename "Vilnies" piknike, kai jie dar buvo rengiami Santa Fe Grove. Tada ji buvo atvykusi į pikniką su savo teta ir save prisistatė, kas ji yra. Mudvi pasidarėm beveik kaip giminės, kai išsišnekėjom, kad mano pusbrolis su šeima irgi yra gyvenęs Benton, Illinois.

Toliau šnekantis sužinojau, kad Mary Gaddis ir jos vyras Benton mieste turi Health Food parduotuvę ir ruošiasi ją parduoti.

Po kelių dienų, pasišnekėjus mums telefonu, Mary Gaddis atsiuntė čekį už užuojautą savo tetai ir \$15 auką laikraščiu. **Nellie**

Pokalbyje prisimename praeitį

Teko sušnekti su Walteriu Slench-Slenčiausku. Pasiteiravau apie jo sveikatą, nes girdėjau, kad pergyveno akies operaciją. Walteris pasidžiaugė, kad operacija buvo sėkminga ir akis susveikusi. Sakė sekančią dieną eis pas gydytoją, kuris pritaikins akinius. Tai tikrai gera žinia.

Besikalbėdami prisiminėme apie pradžią LDS o jis pasakė, kad jau 50 metų, kai jis yra LDS narys. Be to, buvęs vienas iš organizatorių Monarchs kuopos. Tekę daug veikti LDS labui.

Aš gerai prisimenu, kaip vėliau roselandiečiai buvo suorganizavę ir vietinę jaunimo kuopą, bet laikui bėgant dalis narių, puolant reakcijai, pasitraukė, kiti įstojo į vietinę LDS 139 kp.

Smagu buvo su juo pasikalbėti ir prisiminti graži praeitis.

J. Urmonienė

Laiškai ir parama

PHOENIX, ARIZ.

Dear Nellie,

I had a bad accident a few months ago. Broke a rib, right hand wrist sprained. Still sore and hard to write. Also cracked my right knee cap, and had surgery on it. To hold the cap together for it to knit, they had to wire it, and put the leg in a brace.

After three weeks in the hospital, I was released, and just one week at home, blood clots got into my leg and lungs. I thought I was a "goner." I couldn't breathe, walk, or lay flat on my back. Three nights of sleeping in a sitting position.

My daughter called the paramedics. I was lucky that one of these fellows — a Black paramedic — suspected clots in the lungs so he gave me oxygen right away, to the hospital. At the hospital they X-rayed me, wired me up like I was going to be sent to Mars. Two weeks flat on my back in the hospital again. I'm still on blood-thinning medication for six months. After that, I don't know. I walk with the aid of a walker now. I am REALLY HELD DOWN NOW. Love to all.

Della Reuther

NOTE: Along with her letter, Della renewed her sub for three years and added a \$10.00 donation to the Vilnis fund. We thank Della so much, and wish her a complete recovery. Don't try to rush it, though, Della. It doesn't work!

*****

DOWNEY, CAL.

Dear Nellie,

Sorry we are late on our subscription. Enclosed is a check for \$50.00 to pay for our subscription, and the remainder as a donation to help support the Vilnis.

We are both in good shape and hope that all is fine by you and Lou.

Diana Budd — (Della Kent's daughter — nds) — is coming to visit with us this Sunday, July 17. She is in San Diego on vacation. It will be very nice seeing her again. It has been quite a few years since we've seen her. Love,

Chester and Sophie Kent

*****

WAUKEGAN, ILL.

Dear Nellie,

Please cancel our subscription to

PATENKINTA NEPAPRASTA VIEŠNAGE LIETUVOJE

Teko sušnekti su rockfordietė Ona Dubraite, kuri ką tik sugrįžo iš labai puikios ir sėkmingos viešnagės T. Lietuvoje. Ji sakė, kad jau keletą kartų lankėsi Lietuvoje, bet niekad nebuvo tiek patenkinta, kaip šį kartą. Gal ir dėlto, kad buvo malonus susitikimas su buvusiais mokslo draugais. Be to teko apsilankyti gimtajame Daukniškių kaime, taipgi aplankyti mirusių tėvų ir senelių kapus. Seneliai palaidoti Užsilių kaimo kapinėse, kur ji pasirūpinusi pastatyti paminklą ir užtvėrti tvorelę.

Kai ji pasakojo apie Užsilių kaimo reformatų kapines, tai man prisiminė mano velionio tėvelio Mykolė Skeberdžio papasakojimas apie velionį Dubrą Onos senelį, kuris 1863 metais su kitais pora vyrų vyko su prašymu pas rusų carą, kad panaikintų vergiją. Tėvelis sakė, kad jau vergija buvo panaikinta, bet tuolaikinis gubernatorius leido ir toliau dvarų ponams išnaudoti valstiečius. Tie drąsūs trys lietuviai vyrai įteikė prašymą carui, kai jis važiavo į cerkvę. Caras paliepęs savo sargams tuos vyrus sulaikyti. Jie buvo imesti į rūšį ir tik po trijų dienų caras pareikalavęs atvesti juos pas jį. Caras pažadėjo reikalą sutvarkyti ir jiems už drąsą prisiūsti aukso kryžių.

Ar gavo caro žadėtą kryžių tėvelis nežinojo, tik sakė, kad tie vyrai buvo laikomi po areštu iki po pusės metų pasiekė namus. Gubernatorius matomai pajuto pavojų ir dar jiems negrįžus paskelbė vergijos panaikinimą. Dubrai mirus, buvo pastatytas kryžius iš žalio ažuolo. Toji dalis, kuri buvo žemėje, išleido diegą ir iš kryžiaus išaugo puikus ažuolas. Aš augau Užsilių kaime ir girdint minėtus nuotikius jie pasiliko gyvi iki šių dienų. O šis Onutės papasakojimas apie pastatymą paminklo jos drąsiam seneliui teikia malonias nuotaikas.

Ji papasakojo ir apie Biržų pilies restauravimą. Sako, pilis kyla iš griuvėsių. Patys Biržai irgi padidėjo ir pagražėjo.

Tik vieną skaudų dalyką papasakojo, tai apie mylimą mano mokytoją Oną Janulionienę-Puodžiūnaitę iš Legailių kaimo. Ji dabar randasi Pakruojo rajone, Linkuvos psichoneurologiniam internate. Toje apylinkėje niekas negyvena iš jos buvusių mokinių nei draugų, tai mažai kas aplanko. Miela mokytoja O. Janulionienė buvo viena iš tų, kuri įkvėpė savo mokinius socialistinę idėją. Dėka jos ir aš esu darbininkų pažirų . . .

Daugiau negu smagu paklausti savo buvusios kaimynės pasakojimo apie jos šaunią viešnagę brangioje gimtinėje.

Užsilių Julija

Vilnis as we are moving to Florida. We will be reading the paper at my mother's until we find a home. Then, we will contact Mrs. Andrus for a new subscription. Enjoy your column.

Warm regards,
Vito and Marge Alexander

DELAVAN, WISC.

Vilnis,

Enclosed is a check for \$30.00. Twenty dollars for what I owe for the paper and ten dollars donation. Thank you. **Nellie Riemer**

“VILNIES” VAJUS PRASIDEDA RUGSEJO 1 D.

Liepos 29 d. įvyko “Vilnies” bendrovės direkcijos ir redakcijos bei administracijos bendras posėdis, kuriame buvo rūpestingai apkalbėti visi laikraštį liečiantys klausimai.

Posėdį atidarė direkcijos sekretorė J. Marazienė, nes pirmininkė E. Bogden buvo išvykusi atostogų. Tvarkos vedėja išrinkta P. Malinauskienė.

Perskaityta pereito posėdžio protokolas ir priimtas.

Administracijos raportą davė Nellie De Schaaf. Ji žymėjo, kad išsiuntinėjusi laiškus skaitytojams, kurie atsilikę su mokesčiu. Taipgi priminė, kad jau eina vėjus sukėlimui \$20,000 fondo. Finansinį raportą davė Julius Urbikas. Jis priminė, kad turime padirbėti sukėlimui pinigų, jei norime, kad laikraštis dar ilgai mums tarnautų.

Redakcijos raportą davė S. J. Jokubka, jis minėjo, kad redakcijoje visi reikalai eina sklandžiai. J. Marazienė nusiskundė, kad mažai gaunanti žinių iš organizacijų veik-

los bei aplamai iš čikagiečių veiklos. Ji pageidauja daugiau kooperacijos iš čikagiečių.

Plačiai apkalbėta būsiančios demonstracijos klausimas, kuri vyks rugpjūčio 27 d. Washington, D. C., kurioje reikalaujama darbo, taikos ir laisvės”. Tam reikalui posėdžio dalyviai sudėjo \$60, kurie pasiūsti minėtos demonstracijos rengimo komitetui.

Nutarta pradėti “Vilnies” naujų skaitytojų gavimų ir senų prenumeratų panaujinimo vėjus nuo pirmos dienos rugsėjo mėnesio. Administracija pažadėjo parūpinti vajininkams skaitytojų sąrašus sekmingesniai darbo pravedimui.

Apkalbėtas dabartinis pinigų sukėlimo vėjus. Pasirodo, kad jis kol kas lėtai eina. Reikėtų būtinai šį vėjų paspartinti. Tas priklauso skaitytojams.

Sekantis posėdis numatyta šaukti rugpjūčio 26 d. 1 val. po pietų.

Posėdis uždarytas tvarkos vedėjos P. Malinauskienės 2 val. po pietų. **Sekr. J. M-nė**

KULTŪRIETĖS NEPABŪGO DIDELIŲ KARŠČIŲ

Liepos 19 d. Čikagoje siautė dideli karščiai, temperatūra siekė iki 95 laipsnių (F). Amerikos Lietuvos Moterų Kultūros draugijos valdyba buvo suabejojusi, ar susirinkimas įvyks ir ar užtektinai narių atsilankys. Pati valdyba atsilankė, atvyko ir daugiau narių. Reikia būtinai pažymėti, kad drg. Antanina Butkis taipgi atvyko, kuri gyvena tolokai nuo Čikagos. Jai tenka vairuoti apie 40 mylių, bet ji nepabūgo karščio ir atvyko.

Susirinkimą atidarė pirmininkė A. Vaitkienė 12 val. dieną ir vedė tvarką.

Perskaitytas protokolas ir priimtas.

Valdyba raportavo kad atlikusi visas pareigas, kurios jai priklauso. Be to, nutarusi paremti “Moterys kovotojos už taiką” komitetą, įteikiant 15 dol.

Perskaitytas Moterų Taikos komiteto laiškas, kuriame dėkoja už gautą paramą kovai prieš branduolinių ginklų gamybą.

Skaitytas “Daily World” laikraščio laiškas, kur prašo paramos. Laiškas priimtas ir paskirta iš izdo laikraščio paramai \$25. Taipgi prie to reikalo prisidėjo Nellie De Schaaf su \$20. Tad viso pasiūsta \$45.

Vėl teko pasisvečiuoti pas Korens

Grįžusi iš viešnagės pas anukę Sandra Wrobel, kuri gyvena ir dirba chemijos inžinierės darba Denver, Colo., buvau Onutės ir Stasio J. Jokubkų pakviesta vykti pasisvečiuoti pas Antaniną ir Andrių Korens, Decatur, Mich.

Liepos 22 d. visi trys vykome. Kelionė buvo, kaip visuomet, įdomi ir įspūdinga. Nuvykę pas Korens, radome šį kartą Andrių nesijaučiant gerai. Buvęs pas gydytoja, kuris įsakęs viską daryti lėtai... Antanina dar vis skundėsi kojos skaudėjimu, bet jau greičiau vaikštinėjo.

Šį kartą nebuvo taip “laimingas” Jokubka žvejyboje. Gal ir dėl to, kad buvo labai karštas oras ir vėjas, tai žuvis nekibo.

Nežiūrint, kad oras buvo karštas,

Apkalbėta rankdarbių parodėlės suruošimo reikalas ir plačiau apie tai pasitarti palikta sekančiam susirinkimui.

Pranešta, kad drg. Mary Nikas pergyvena akių operaciją ir pamazū sveiksta.

Atžymėta šių narių gimtadieniai: U. Juodaitienės, M. Kancerienės, Nellie Cere, Della Kent, A. Bacevičienės, F. Norbut, A. Liutkauskienės, Betty Cherman. Kadangi drg.

U. Juodaitienė, iki buvo sveika, per eilę metų ėjo draugijoje pirmininkės pareigas, tai draugės pasirašė laiškutyje vardus ir jai pasiuntė gimtadienio progą.

J. Marazienė paskaitė Jono Feizos laiškutį, kuriame jis pridavė drg. A. Dočkienės draugijai dovaną \$5 jos gimtadienio progą. Jonas pažymėjo, kad A. Dočienė dėl silpnos sveikatos negali dalyvauti susirinkime.

Sekantis susirinkimas įvyks rugpjūčio 16 d. 12 val. dieną. Reikia tikėtis, kad narės pasistengs atsilankyti, nežiūrint, kad oras būtų nepalankus, kaip šį kartą.

Susirinkimą uždarė tvarkos vedėja 1:30 val. po pietų. **Sekr. J. M-nė**

bet Jokubkų naujame automobilyje gerai veikė vėsintuvai, tai kelionė buvo patogi. Aplankėme keletą ūkininkų ir pasipirkome įvairių daržovių bei vaisių ir sėkmingai liepos 24 d. grįžome į labai aukštos temperatūros apsuptą Čikagą.

Nuoširdus dėkui draugams Korens už vaišingumą, o drg. Jokubkoms už suteiktą malonios kelionės ir šaunaus pasisvečiavimo pas Korens. **J. Urmonienė**

— Kai kurie demokratai, pasiskelbę pretendais į prezidentinę kandidatūrą, sako, jog nesibaidytų, kad jų partneriu, viceprezidento postui, būtų juodaodis kandidatas.

— Federalinė susisiekimų komisija užgyrė planą, kad nuo ateinančių metų sausio 1 dienos būtų telefonai pabranginti dviems doleriais į mėnesį.

TARP MŪSU

— Liepos 26 d. Millie Kancere paskambino ir pranešė, jog ilgametė laikraščio skaitytoja Antoinette Gerdus turėjo pasiduoti operacijai, kuri jai buvo padaryta Mayo Clinic ligoninėje. Pabuvus tris savaites ligoninėje, persikėlė į slaugymo namus atsigausti po ligos. Tenka laukti, kad šiuo metu Antoinette jau namie. Jos adresas: 200 Carlson Ave., Bldg. 15 — Apt. C, Washington, Ill. 61571.

— Tony Litvinas ir Jonas Pateckas dažnai lanko Paul Sakalauską, leidžiantį senatvės dienas slaugymo namuose, 9125 S. Pulaski Road, Evergreen Park, Ill. 60642. Tuose pačiuose slaugymo namuose — Diplomat Nursing Home, randasi ir Bill Čižauskas, perkeltas iš veteranų ligoninės.

— Vėliausiame laiške “Vilniai”, kuriame informuojama apie suneigalavimą Anthony Globich, Mary Sinkiewicz klausia ir apie Bill Čižauską. Girdi, Bill Čižauskas yra giminaitis Anthony Globich.

— Liepos 28 d. paskambino telefonu Millie Kancere, kad negalės dalyvauti “Vilnies” direktorių tarybos posėdyje liepos 29 d. Tomis dienomis buvo neapsakomas karštis, kai kuriomis dienomis temperatūra siekė daugiau kaip 90 F. laipsnių. O kaip žinia Millie Kancere turi silpną širdį. Turintiems silpną širdį, karštomis dienomis protingiau būti namie ir vėsintis atvėsintuose kambariuose.

— Apgailėstaujame, kad Frank Klastoną, 16 North St., Huntington Station, Long Island, N. Y. 11746, praeitų metų gruodžio mėnesį ištikto nelaimė, griudamas nusilaužė koją ir daugiau kaip mėnesį turėjo išbūti ligoninėje. Kadangi drg. F. Klaston jau 94 metų amžiaus, koja labai palengva gyja ir kol kas tegali pavaikščioti pasiramščiuodamas lazda.

— Gyvenanti Shenandoah Heights, Pa., Agota Naravas atsiuntė \$15 čekį “Vilnies” praėjusią prenumeratą ir prašo, kad nutrauktumėm jai laikraščio siuntinėjimą, nes mirė jos vyras, o ji pati vargiai bežiūri skaityti.

— Gyvenantis Hobart, Indiana, drg. A. Dilkus dažnai atvyksta į Čikagą ir kiekvieną kartą staptelėja “Vilnies” raštinėje. Esti malonu su juo šnektelti.

— Liepos 26 d. Uršulė Juodaitienė minėjo savo 90-ąsias gimimo metines. Kultūrietės apgailėstavo, kad jos nebuvo narių susirinkime. Mums apie Juodaitienės gimtadienį pranešė T. Litvinas rašteliu, paliktu ant mano rašomojo stalo. **Nellie**

JAU 96 METŲ, BET DAR SKAITO

Čia pasiunčiu \$25 čekį. Tai bus už prenumeratą į Lietuvą mano pusbroliui Zigmui Gergeliui, o kas liks iš šios sumos — skiriu laikraščio fondui.

Aš savo pusbrolio nesu matęs, nes Lietuvą palikau 1909 metais. Tačiau noriu jam atsilyginti, nes jis man užprenumeravo laikraštį “Gimtasis kraštas”. Šį laikraštį taip pat skaičiau ilgai, kol nusilpo akys ir turėjau jo atsisakyti.

Aš esu jau 96 metų. Sveikata dar negali skūstis, kol kas ji man tarnauja neblogai. Bėda yra su akimis. Begaliu skaityti tik per padidinamą stiklą. Tai nepaprastai liūdina.

S. Gergelis
Burlington, N. J.

KIEK LIETUVIŲ YRA KANADOJE

Kanados valdžios 1981 metais gyventojų surašymo duomenimis, Kanadoje buvo 18,240 lietuvių, kurie užsirašė, jog jie yra lietuvių kilmės. Tokių pat surašymų 1961 metais duomenimis, buvo 27,629. Tai reiškia, kad per tuos 20 metų lietuvių skaičius žymiai sumažėjo.

Zinoma, per tuos 20 metų daug lietuvių išmirė, nemaža lietuvių dypukų iš Kanados persikėlė gyventi į JAV, dar kiti sukūrė mišrias šeimas ir vadinas kanadiečiais, o ne be lietuvišiais.

Mažėja lietuvių visur, ir Australijoje, ir Vakarų Europoje... Tik Tarybų Lietuvoje nemažėja, o daugėja, nežiūrint kad kai kurie sukūrė mišrias šeimas ir išvyksta gyventi į kitas respublikas. **Antanas**

APLANKĖME O. JOKUBAUSKIENĖ

Zinojome, kad Onutė Jokubauskienė buvo rimtai susirgusi ir tūlą laiką buvo ligoninėje, bet ją jau apleido. Mažiau ją matome sueigoše. Tad mudvi su drg. Birute Rasinskiene sumanėme ją aplankyti ir pasiteirauti apie jos sveikatą. Liepos 26 d. nuvykome pas ją ir radome puikiai nusiteikusią ir besitriūšiančią jos puikiam daržovių ir vaisių darželyje.

Pamačiusi mus, Onutė labai nudžiugo. Sako, kad labai išsiilgusi idėjos draugų, su kuriomis per tiek daug metų dirbo. Reikia pasakyti, kad nebuvo svarbesnio susirinkimo bei renginio, kuriame nebūtų dalyvavusi miela Onutė. Ji ne tik dalyvaudavo, bet atnešdavo įvairių vaisių bei daržovių iš savo darželio. Ne tik organizacijai apdovanodavo, bet tekdavo dovanų ir artimoms jos draugėms.

Onutė nusiskundė, kad dėl silpnos sveikatos, prisibijanti viena važiuoti autobusu, nes kartais gali sukristi, tai jei negauna kas pavezėtų, tai pasiliekti namuose. Anot jos, kaip buvau taip įpratęs visur dalyvauti, tai dabar jaučiu didelį ilgį.

Ilgokai pasisvečiavome, paragavome jos augintų vaisių ir daržovių, atsisveikinusias grįžome į namus. Tačiau pažadėjome vėl aplankyti ir tuo būdu neleisti jai liūdėti. Pažymėsiu jos adresą, kad ir kitos draugės, kurios dar tvirtos ir turi laiko, aplankytų: 6054 So. Moody Ave., Chicago, Ill. 60638.

Nuo savęs ir Birutės linkime Onutei sutvirtėti sveikatoje ir vėl būti tokiai veikliai, kokia buvai iki šiol. Taipgi tariame didelį dėkui už vaišingumą. **J. Urmonienė**

MIRĘ LIETUVIAI

Liepos 15 d. mirė Antanas Buškus, sulaukęs 66 metų, gimęs Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 33 metus.

Liepos 16 d. mirė Juozas Grišmanauskas, sulaukęs 55 metų, gimęs Lietuvoje.

Liepos 17 d. mirė Vladas Gražys, sulaukęs 61 metų, gimęs Lietuvoje.

Liepos 17 d. mirė Della Petrauskas, sulaukusi 73 metų, gimusi Springfield, Illinois.

Liepos 22 d. mirė Motiejus Balčiūnas, sulaukęs 59 metų, gimęs Lietuvoje, Kauno apskr., Panemunio parapijoje, Rukų kaime. Amerikoje išgyveno 32 metus.

Liepos 26 d. mirė Juozas Strungys, sulaukęs 72 metų, gimęs Lietuvoje, Pajavonio parapijoje, Skardupių kaime. Amerikoje išgyveno 34 metus.

Vilnis, 1983 rugpjūčio 18